

**MUHASEBE BİLGİ SİSTEMLERİNİN
İŞLETME YÖNETİM KARARLARINA ETKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

**Araştırmacı İsim
KVKK Kapsamında Gizli Tutulmuştur.**

**YÜKSEK LİSANS DÖNEM PROJESİ
YÖNETİM BİLİŞİM SİSTEMLERİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
BİLİŞİM ENSTİTÜSÜ**

DANIŞMAN: KVKK Kapsamında Gizli Tutulmuştur.

OCAK 2024

ÖZET

İşletme yönetiminin en önemli fonksiyonlarından biri zamanında, yerinde ve doğru kararlar almaktır. İşletme yönetiminin yanlış kararlar almasını önlemek açısından, muhasebe bilgi sistemi ve bu sistem aracılığıyla üretilen bilgiler büyük önem arz etmektedir. Günümüz teknoloji koşullarında işletmelerde muhasebe bilgi sistemleri daha etkin bir hale getirilerek kaliteli bilgilerin üretilmesi ve üretilen bilgilerin işletme kararlarına etki edecek niteliğe ulaştırılabilmesi mümkündür. Çalışmada muhasebe bilgi sistemlerinin işletme yönetim kararları üzerindeki etkileri, bu alanda daha önce yapılan çalışmalar üzerine literatür taraması yapılarak incelenmiştir. Bu kapsamda “küçük ve orta ölçekli işletmelerin” muhasebe bilgi sistemini nasıl kullandığının araştırılması amaçlanmaktadır. Küçük ve orta ölçekli işletmeler muhasebe bilgi sistemi ile elde ettikleri bilgiden faydalanıyorlar mı? Muhasebe bilgi sistemlerinin işletme karar alma süreçleri üzerindeki etkisi nedir? Sorularıyla küçük ve orta ölçekli işletmelerin muhasebe bilgi sistemini nasıl kullandığı, muhasebe bilgi sisteminden hangi alanlarda faydalandığı araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Yönetim, Karar, Bilgi, Sistem, İşletme

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ŞEKİL LİSTESİ	ix
KISALTMALAR.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2. Araştırmanın Problemi.....	3
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları	3
İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR İNCELEMESİ.....	5
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Bilgi Sistemleri.....	5
2.1.1. Bilgi Kavramı	5
2.1.2. Bilginin Özellikleri.....	6
2.1.3. Bilgi Yönetimi.....	6
2.1.4. Bilgi Sistemi ve İşlevleri	7
2.1.5. Yönetim Bilgi Sistemleri.....	7
2.1.6. Yönetim bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişki	9
2.2. Muhasebe Bilgi Sistemi	9
2.2.1. Muhasebe bilgi sistemi tanımı.....	10
2.2.2. Muhasebe bilgi sisteminin unsurları.....	11
2.2.3. Muhasebe bilgi sisteminin işleyişi ve yapısı	12
2.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Alt Sistemleri	13
2.3.1. Finansal muhasebe.....	13
2.3.2. Maliyet muhasebesi.....	14
2.3.3. Yönetim muhasebesi	14
2.4. Muhasebe Bilgi Sisteminin Kullanıcıları.....	15
2.5. Muhasebe Bilgi Sistemlerinin İşletmeler İçin Önemi.....	16
2.6. Muhasebe Bilgi Sisteminin Amacı	16
2.7. İşletme Yönetim Kararları Alma ve Karar Süreçleri	17
2.7.1. Karar alma süreci.....	18

2.7.2. Karar alma sürecinde muhasebe bilgi sisteminin rolü.....	19
2.8. Muhasebe Bilgi Sistemlerine İlişkin Yapılan Çalışmalar	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	26
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	26
3.1. Araştırmanın Verilenin Elde Edilmesi	27
3.1.1. Güvenilirlik Analizleri;	29
3.2. Evren ve Temaların Oluşturulması	29
3.2.1. Araştırılan İşletmelerin Türü ve Sayısına Göre Kategorize Edilmesi	29
3.3. Temaların Düzenlenmesi	31
3.4. Bulguların Yorumlanması	34
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	37
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	37
KAYNAKÇA.....	40

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Muhasebe Bilgi Sistemi	11
Şekil 2. Muhasebe Bilgi Sistemi İşlem Döngüsü	12
Şekil 3. Araştırma Modeli (Teması).....	26

KISALTMALAR

KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
MBS	: Muhasebe Bilgi Sistemi
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
TDK	: Türk Dili Kurumu
TRC3	: Mardin-Şırnak-Batman- Siirt
YBS	: Yönetim Bilgi Sistemi

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bilgi teknolojisindeki hızlı gelişmeler bilginin üretilmesi ve yönetilmesi açısından da önemli gelişmeler doğurmanın yanında, bilginin işletmeler açısından gizli bir sermaye olarak girdi niteliğinde değerlendirilmesine de yol açmıştır. Böylece yirmi birinci yüzyıl sanayi toplumu yerine bilgi toplumu kavramına geçilmiştir (Atabey vd., 2004: 7).

Bilgi yönetiminin organize edilebilmesi, işletmelerde kurulan “bilgi sistemi” ile olmaktadır. Sacer ve Oluic (2013: 119) göre “*bilgi sistemi, verilerin toplandığı, enformasyona dönüştürüldüğü ve kullanıcılara dağıtıldığı resmi prosedürler dizisi*” olarak ifade edilmektedir. Bilgi sistemleri ile yönetim raporlamaları, muhasebe, pazarlama, insan kaynakları vb. birçok fonksiyon için belirtilen görevlerin yerine getirilmesi sağlanır. İşletme faaliyetlerindeki etkinlik ve verimliliği doğrudan etkileyen bilgi sistemleri bu açıdan büyük önem arz etmektedir. İşletmelerin verilerden bilgi üretilmesine ilişkin süreç, bilgi sistemleri yordamıyla gerçekleştirilir. Verinin bilgiye dönüşmesinde nitelikli insan yeteneği, teknolojik alt yapı, analizlerin yapılmasında kullanılan programlar birlikte çalışır (Atabey ve Çetin, 2012: 30).

Yönetim bilgi sistemleri (YBS) işletmelerde bilgi sistemlerinin temelini oluşturur. YBS’nin temel amacı, işletme faaliyetleri hakkında yönetici kademesinde bulunanlara ihtiyaç duyulan bilgileri, ihtiyaç duyulduğu zaman ve yerde sunmaktır. Bunula birlikte yöneticilerin karar alma süreçlerine etki eden ve kolaylaştıran yönetsel raporlamalarında sunulmasına katkı sağlar. Bu nedenle YBS aynı zamanda “Yönetim Rapor Sistemleri” olarak da isimlendirilmektedir (Alagöz vd., 2013: 3).

İşletme yönetici veya sahipleri işletmenin belirlemiş olduğu amaç ve hedeflere ulaşmak için farklı önem derecelerine sahip birçok karar almaktadırlar. Bilgi sistemlerinden elde edilen bilgilerin desteğiyle kimi zaman çok ayrıntılı analizlere ihtiyaç duyularak kararlar alınabiliyorken, kimi zamanda herhangi bir analiz gerektirmeyecek kadar küçük nitelikte kararlar alınabilmektedir.

İşletmeler bilgi çağına ayak uydurabilmek adına tüm fonksiyonlarına ilişkin bilgiyönetim süreçlerini oluşturmaya gayret etmektedirler. Bu süreçler, üretim bilgi sistemi, insan kaynakları bilgi sistemi, muhasebe bilgi sistemi, pazarlama bilgi sistemi ve finans bilgi sistemi olarak sınıflandırılmaktadır (Akar ve Atmaca, 2016: 19; Yılmaz 2014: 180). Bu sistemler içinde, işletme yönetici veya sahiplerinin bilgi ihtiyaçlarını karşılayan en önemli

bilgi kaynağı ise muhasebe bilgi sistemidir.

Muhasebe bilgi sistemi, işletme sahip ve yöneticileri, yatırımcıları gibi ilgili tüm tarafların istediği bilgileri sunmasıyla, işletme varlıklarının değerinin korunması ve gelecekte bu varlıklarda meydana gelebilecek değişiklerin belirlemesi bakımından önemli rol üstlenmektedir. Muhasebe bilgi sistemi ile işletmelerin sahipleri, yöneticileri ve işletme paydaşları işletmenin geçmiş dönemdeki mali durumunu inceleyebilmekte, hem de gelecek dönemlerde işletmenin amaçlarına uygun planlama yapılmasına yardımcı olabilmektedir (Sürmen ve Bayraktar, 2021: 37).

Muhasebe, işletme yönetiminde temel bir konuma sahip olduğu için sadece finansal faaliyetleri belirten bir birim değil, ayrıca yönetimin gerçekleşmesi ve kararların verilmesi durumunda önemli bilgileri sunma görevini de yürütmektedir (Şakrak ve Buran, 2010: 2). Bilgiteknolojilerinin gelişmesi ile birlikte muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgiler yönetimin karar alma süreçlerinde daha etkin ve verimli kullanılmaktadır. İşletmelerin planlama ve kontrol süreçleri için muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgiler kullanılmaktadır. Bilgiteknolojisinden faydalanarak muhasebe bilgi sistemlerini kuran ve etkili olarak kullanan işletmeler rekabet avantajı da elde etmektedirler (Ömürbek, 2003: 118).

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; araştırmanın amacı, problemi, araştırmanın varsayımları ve sınırlılıkları yer almaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde; kavramsal çerçeve oluşturulmuş, ulusal ve uluslararası alanda literatür taraması yapılarak muhasebe bilgi sistemlerine ilişkin daha önce yapılan çalışmalar araştırılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde; araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Bu kapsamda öncelikle araştırmanın modeli açıklanmıştır. Modellemede daha önceki tez araştırmalarından elde edilen analitik bilgilere yer verilerek sonuç önermelerine ulaşılmıştır. Örneklemeler tercih edilirken yayınlanmış ve güvenilirlik analizlerinden geçmiş ölçeklerin kullanımı ile elde edilen somut veriler tercih edilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise daha önceki araştırmalarda elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak elde edilen bulgular yorumlanmış bu kapsamda sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgilerin işletme yönetim kararları üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda, işletmelerde mevcut muhasebe bilgi sisteminin etkinliği, yöneticilerinin muhasebe bilgi düzeylerinin tespit edilmesi, yönetim kararları alınırken muhasebe biriminden faydalanma dereceleri ile ilgili araştırmalar yapılarak ulaşılan bulgular yorumlanacaktır.

Bu çerçevede araştırmanın soruları şunlardır :

- 1- Muhasebe bilgi sistemlerinin işletme karar alma süreçleri üzerindeki etkisi nedir?
- 2- İşletme sahip ve yöneticilerinde muhasebe bilgi sistemleri farkındalığı nedir?
- 3- KOBİ düzeyinde karar vermede bilgi sistemi hangi derecede kullanılmaktadır?
- 4- KOBİ'ler muhasebe bilgi sisteminden elde ettikleri bilgi ile işletmenin hangi ihtiyaçlarını ne şekilde karşılarlar?

1.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi, “İşletme yönetim kararlarının alınmasında, muhasebe bilgi sisteminin ve yöneticilerin muhasebe bilgi düzeylerinin etkisinin neler olduğunun sorgulanması?” olarak tasarlanmıştır. Probleme yönelik olarak ortaya konulan çözüm önerisi ise işletmenin mevcut muhasebe bilgi sisteminin etkinliği, yöneticilerinin muhasebe bilgi düzeylerinin tespit edilmesi ve yönetim kararları alınırken muhasebe biriminden faydalanma dereceleri ile ilgili daha önce yapılmış olan araştırmalardan elde edilen işlenmiş bulguların kullanılmasıdır.

İşletmeler için bilgiyi ve bilgi teknolojilerini etkili bir şekilde kullanmak rekabet ortamında daha önemli hale gelmiştir. İşletmelerin uzun dönem karlılığı, sürdürülebilirliği ve yönetim performanslarının yüksek olması, bilgiyi kullanabilme kabiliyetiyle doğru orantılı artmaktadır. İşletme yöneticileri için en önemli bilgiler muhasebe birimi tarafından üretilmektedir. Muhasebe raporlarına önem vermeden alınan kararların eksik veya hatalı olabileceği vurgulanmakta ve yönetici performansını düşüreceği düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları ve Varsayımları

Bu çalışmanın varsayımı, hızlı bir gelişim evresinden geçen muhasebe bilgi sistemi ve

yöneticilerin muhasebe bilgi düzeyinin işletme yönetim kararları üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Araştırmanın temel sorusu, işletme yönetim kararlarının alınmasında, muhasebe bilgi sisteminin ve yöneticilerin muhasebe bilgi düzeylerinin etkisinin neler olduğunu sorgulamaktır.

Araştırmanın sınırlılıkları, işletmelerde mevcut muhasebe bilgi sisteminin etkinliği, yöneticilerinin muhasebe bilgi düzeylerinin tespit edilmesi ve yönetim kararları alınırken muhasebe biriminden faydalanma dereceleri ile ilgili bulgulara ulaşmak ve önerilerde bulunmak işletmeleri uzun süre gözlemlemek ile mümkün olabilmektedir. Bu çerçevede yeterli zaman ve incelenecek gönüllü işletme bulunmaması incelemenin temel kısıtlarındandır. Bu bakımdan daha etkin ve doğru sonuçlar alınabilmesi adına literatür taraması yapılmış, 2000-2023 yılları arasında hazırlanan tez ve akademik çalışmalar üzerinde bu araştırmanın gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE LİTERATÜR İNCELEMESİ

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde bilgi sistemleri, muhasebe bilgi sistemi, yöneticilerin muhasebe bilgi düzeyi ve yöneticilerin karar alma süreçleri hakkında bilgi verilmiştir. Ardından literatür incelemesi yolu ile muhasebe bilgi sistemlerine ilişkin daha önce yapılan çalışmalar taranmıştır.

2.1. Bilgi Sistemleri

Bilgi, işletmelerin sürdürülebilirliklerine katkı sağlayan temel faktör olduğu için kritik bir öneme sahiptir. Küreselleşme ile birlikte teknolojik gelişmeler bilgiyi işletmeler için sermaye faktörü haline getirmiştir. Güçlü ekonomiye sahip olan işletmeler bunun farkındalığı içerisinde hareket ederek bilgiyi elde etmenin ötesinde bilgiden katma değer almayı hedeflemektedirler. Böylece işletme ölçeklerinde büyüme sağlanmasıyla birlikte, ülkelerin refah seviyesini de arttırmaktadır (Güner ve Kurnaz, 2019: 299).

2.1.1. Bilgi Kavramı

Bilgi kavramına ilişkin birçok farklı tanım bulunmaktadır. Türk Dil Kurumu tarafından “insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkeler bütünü” olarak tanımlamıştır (<http://www.tdk.gov.tr/>). Öte taraftan Türk vd. (2009: 237) yaptıkları tanımda bilginin özelliklerine yer vererek açıklama yapmışlardır. Buna göre; “Bilgi, insan aklının erebileceği olgu, gerçek ve ilkelerin bütünü; inceleme, araştırma veya öğrenme gibi yöntemlerle ortaya çıkan gerçek; insanoğlunun zekâ unsurunu kullanarak ortaya çıkardığı düşünce; genel bir şekilde ve ilk defa algılandığı zaman zihnin kavradığı ana düşüncelerdir.”

Bilgi karar verme süreçlerinde faydalı olacak verilerin kullanılması ile elde edilir (Çiçekay ve Demir, 2021: 3801). Böylece karar verme süreçlerinde karşılaşılan tartışmalı alanları azaltarak süreçlerdeki etkinlik ve verimliliği artırır. Bilgi düşünce, norm, prosedür ve enformasyon sürecinden elde edilir. İşletmeler için bilgi gizli sermaye olarak ifade edilebilir (Yılmaz ve Erdem, 2019: 190).

2.1.2. Bilginin Özellikleri

Bilgiyi işletme amaç ve hedeflerini gerçekleştirmek için elinde bulunduran işletmeler rekabet edebilirliklerini ve karlılıklarını da arttırmak için işletmenin sürekliliğini de sağlamaktadırlar. İşletmelerin karar alma süreçlerinde ihtiyaç duydukları bilgi kavramına ilişkin özellikler şu şekilde sıralanabilir (Kaynar 2010: 5; Çiçekay ve Demir, 2021: 3801).

Bilginin ihtiyaca uygun olması: Kararların alınmasına katkı sunacak olan bilginin ihtiyaç ile ilgili olması gerekir. İhtiyaca uygun olmayan bilginin elde edilmesi karar alma süreçlerini olumsuz etkileyecektir.

Bilginin elde edilmesinde zamana uyum: Bir faaliyet ya da işin yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan bilginin ilgili faaliyet ya da işin gerçekleşeceği zamanda elde edilmesi gerekir.

Bilginin güvenilir (doğru) olması: Bilgi'nin güvenilir olması, elde edilen bilginin hata içermemesi olarak değerlendirilmektedir. Doğru bilgi önyargıları içermeyen kullanıcılar makul güvence de verir.

Bilginin bütüncül olması: Bilginin bu özelliği tam olması, eksik bilginin olmaması anlamına gelir.

Bilginin özetlenebilir olması: Kullanıcılar açısından bilgi, ayrıntıları teyit etmede fayda sağlar. Ancak yöneticiler açısından yığın halde olan bilgilerin anlaşılması güçleşeceği için özetlenebilir olması karar verme süreçlerine de olumlu katkı sunar.

2.1.3. Bilgi Yönetimi

Woodman, bilgi yönetimini “*doğru karar vermek için doğru formda, doğru kişiye, doğru maliyetle, doğru zamanda, doğru yerde, doğru bilgiyi sağlamak*” olarak tanımlamıştır (Tonta, 2004: 3). Bilginin yönetilmesi ile beraber bilginin üretilmesi ve geliştirilmesi, bilginin seçilmesi, paylaştırılması ve bilginin organize edilmesi, elde edilen bilginin yayılması, yeni bilgi üretiminin sağlanması gibi süreçler düzenli bir şekilde gerçekleşebilir. Bilgi yönetimi, örgütsel amaçları yerine getirmek için bilginin nasıl oluşturulabileceği, elde edilebileceği, kullanılabilirliği ve yönetilebileceğine ilişkin sistematik bir süreçtir. Bilgi yönetimi, içsel ve dışsal olarak paylaşılacak bilginin, kimlerle ne şekilde ve nasıl paylaşılacağını ve daha sonra nasıl kullanılacağını içermelidir (Plunkett, 2001: 7).

Bilgi yönetiminin önemli bir işlevi, yayılan ve paylaşılan bilginin bir varlık olarak işletmede tutulmasıdır. İşletmelerin bilgi yönetiminde bilgilerin derlenmesi, toplanması, dağıtılması, üretilmesi ve yayılması faaliyetlerinin başarılı olması bu sürecin etkinliğine ve verimliliğine bağlıdır (Sağsan, 2002: 217).

2.1.4. Bilgi Sistemi ve İşlevleri

İşletmelerde oluşturulan bilgi sistemleri, yönetim raporlamaları, muhasebe, pazarlama, satış, üretim, insan kaynakları, ar-ge vb. birçok fonksiyon için belirtilen görevlerin yerine getirilmesinde kullanılır. İşletme faaliyetlerindeki etkinliği ve verimliliği doğrudan etkileyen bilgi sistemleri bu bakımdan büyük önem arz etmektedir.

Bilgi sistemleri günümüzde tüm kuruluşların ihtiyaç duyduğu sistemdir. İnsanlar arasındaki iletişim, kurumlar arasındaki iletişim ya da uluslararası iletişimin sağlanması buna bağlıdır. İyi kurgulanmış bilgi sistemleri raporlama, karar verme ve yönetme gibi temel fonksiyonların yerine getirilmesine önemli derecede katkı sunar. Ters durumda ise kayıplar ortaya çıkabilir. Sacer ve Oluic (2013: 121)'e göre *“bilgi sistemi, verilerin toplandığı, enformasyona dönüştürüldüğü ve kullanıcılara dağıtıldığı resmi prosedürler dizisi”* olarak tanımlanmıştır. İnsan, veri, bilgi ve teknolojinin bir araya gelerek oluşturduğu bu sistemin kalitesi tüm bileşenlerin kalitesinin ayrı ayrı korunması halinde gerçekleşebilir.

Bilgi sistemlerinin ortaya çıkması için insan, teknoloji ve organizasyonların varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü bilgi sisteminin amacı, bilgilerin depolanması, ayıklanması, işlenmesi ve aktarılması gibi bilgi dönüştürme süreçlerinin tümünü kapsamaktadır. Böylece ihtiyaç duyulan bilgiler iç ya da dış çevreye aktarılır. Bilgi sistemleri özellikle işletme yöneticilerine sunduğu hizmet ile yöneticilerin kontrol ve karar verme süreçlerinde etkinliğinin olmasını sağlar (Güney, 2015).

2.1.5. Yönetim Bilgi Sistemleri

Yönetim bilgi sistemleri (YBS) işletmelerde bilgi sistemlerinin temelini oluşturur. YBS'nin temel amacı, işletme faaliyetleri hakkında yönetici kademesinde bulunanlara ihtiyaç duyulan bilgileri, ihtiyaç duyulduğu zaman ve yerde sunmaktır. Bununla birlikte yöneticilerin karar alma süreçlerine etki eden ve kolaylaştıran yönetsel raporlamalarının sunulmasına katkı

sunar. Bu nedenle YBS aynı zamanda “Yönetim Rapor Sistemleri” olarak da isimlendirilmektedir (Alagöz vd., 2013: 3). Yönetim bilgi sistemi, bilginin işlenmesi ve bilgininyönetilmesiyle ilgili süreçlerin tümünde yerine getirilmesi amaçlanan görevlerin uygulanmasında teknolojik araçların yönetimi ve kullanımı ile alakalıdır (Haag ve Cummings,2013: 5).

Titrek (1997: 37)’e göre yönetim bilgi sistemi; *“işletme faaliyetlerinin planlanması ve kontrolü açısından çeşitli yönetim düzeylerine gerekli bilgileri üretmek için verilerin toplanması ve işlenmesi açısından organizasyon içerisindeki insan ve sermaye kaynaklarındanoluşan bir set”* olarak tanımlanmıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere YBS işletmeler açısındanönemli bir konumdadır. İş dünyası açısından etkili olması ile birlikte teknolojik değişiklikle, işmodelleri ve iş başarısı üzerinde de etkinliğe sahiptir (Çiçekay ve Demir, 2021: 3801).

Yönetim bilgi sistemi, işletme yönetiminin planlama, kontrol ve karar almafonksiyonlarına destek sunmaktadır. YBS işletmelerin yönetsel görevleri ile ilgili olup işletmedışındaki süreçler için değil işletme içindeki süreçler için çözüm üreten bir sistemdir. YBS tüm yönetsel faaliyetlere dönük bir sistemdir. Örneğin, işletmenin alt kademelerinde yerine getirilmesi gereken rutin iş ve işlemlerin yapılması ile yönetsel süreçler ve işletme başarısı açısından önemli olan denetim faaliyetleri içinde önem arz etmektedir. İşletmelerdeki iş süreçleri alt kademelerden yukarıya doğru çıkıldıkça karmaşıklaşır ve beklenmeyen olaylar, yoğun ilgi gerektiren iş süreçlerini de ortaya çıkabilir (Alagöz vd., 2013:3).

Yönetim bilgi sisteminin temel amacı, işletmelerin ihtiyaç duydukları bilgi kullanım ihtiyacını gidererek diğer amaçların gerçekleşmesini sağlamaktır (Emin, 2013: 15-16). Yönetim bilgi sistemi özellikle yöneticiler açısından;güvenilir bilgiye ulaşma, bilgilerin test ve analiz edilmesi, ilişkilendirilmesi ve günün koşullarına göre revize edilmesi kolaylığı sağlaması gibi önemli imkânlar sunmaktadır.

Yönetim bilgi sistemleri işletmelerin ölçeklerine, sektörlerine, tüzel kişiliklerine, örgüt kültürlerine, organizasyon biçimlerine göre farklı şekillerde oluşturulabilir. Yöneticilerin YBS’den beklentileri de bu süreci etkiler. Ancak genel olarak YBS için oluşturulan alt sistemler aşağıdaki şekilde oluşturulmaktadır (Akar ve Atmaca, 2016: 19; Yılmaz 2014: 175).

- ✓ Üretim Bilgi Sistemi
- ✓ Pazarlama Bilgi Sistemi
- ✓ İnsan Kaynakları Bilgi Sistemi
- ✓ Finans Bilgi Sistemi
- ✓ Muhasebe Bilgi Sistemi

2.1.6. Yönetim bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişki

Muhasebe, işletme yönetiminde temel bir konuma sahip olduğu için sadece finansal faaliyetleri belirten bir birim değil ayrıca yönetimin gerçekleşmesi ve kararların verilmesi durumunda önemli bilgileri sunma görevini de yürütmektedir (Şakrak, 2010: 2). Bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgiler yönetiminkarar alma süreçlerinde daha etkin verimli kullanılmaktadır. İşletmelerin planlama ve kontrol süreçleri için muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgiler kullanılır. Bilgi teknolojisinden faydalanarak muhasebe bilgi sistemlerini kuran ve etkili olarak kullanan işletmeler rekabet avantajı da elde ederler (Ömürbek, 2003: 118).

2.2. Muhasebe Bilgi Sistemi

Muhasebe bilgi sistemi işletmeler için tamamen ya da kısmi mali özellikli işlemlerle ilgili bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi ve raporlanması gibi işlevleriyle ilgili olarak işletmenin kontrol ve planlama sistemine katkıda bulunmaktadır. Muhasebe bilgi sistemi, hızlı teknolojik gelişme, artan farkındalık ve müşterilerden ve işletme sahiplerinden gelen zorlu talepler arasında rekabet avantajı elde etmek isteyen yöneticilerin elinde mutlak bir araçtır (Ganyam ve Ivungu, 2019: 39).

Muhasebe bilgi sistemi, işletme ile ilgili tarafların istediği bilgileri sunmasıyla, işletmenin aktif varlıklarının değerinin korunması ve gelecekte bu varlıklarda meydana gelebilecek değişiklikleri belirlemesi bakımından önemli rol üstlenmektedir. Bu şekilde işletmelerin sahipleri, yöneticileri ve işletme paydaşları; hem işletmenin geçmiş dönemdeki mali durumunu inceleyebilmekte, hem de gelecek dönemlerde işletmenin amaçlarına uygun planlama yapılmasına yardımcı olabilmektedir (Sürmen ve Bayraktar, 2021: 37).

Muhasebe sisteminden elde edilen bilgilerin en önemlisi arasında yıllık finansal tablolar

gösterilebilir. Finansal tablolar, işletmenin geçmiş dönemine ilişkin faaliyet sonuçları ile cari döneme yönelik faaliyetlerin raporlanmasına aracılık eder. Muhasebe bilgi sistemine dahil olan bu sonuçlar işletme yöneticileri, çalışanlar ve diğer çıkar sahipleri tarafından kullanılır. Verilen kararlar ile işletmenin gelecek dönemlerine ilişkin planlamalar yapılır. (Kısakürek ve Pekcan, 2005: 108).

2.2.1. Muhasebe bilgi sistemi tanımı

Muhasebe bilgi sistemi ürettiği bilgiler sayesinde işletmelerin geçmişini yansıtmakta ve geleceğiyle ilgili ipucu vermektedir (Maswadeh, 2016: 83). Muhasebe bilgi sistemi ile ilgili bazı tanımlar şöyledir:

David vd. (1999: 7) göre Muhasebe bilgi sistemi, *“işletme hakkında karar verecek olan taraflar için, işletmenin ekonomik faaliyetleri ile ilgili verileri toplayan, işleyen, depolayan ve ilgililere sunan bir bilgi sistemidir.”*

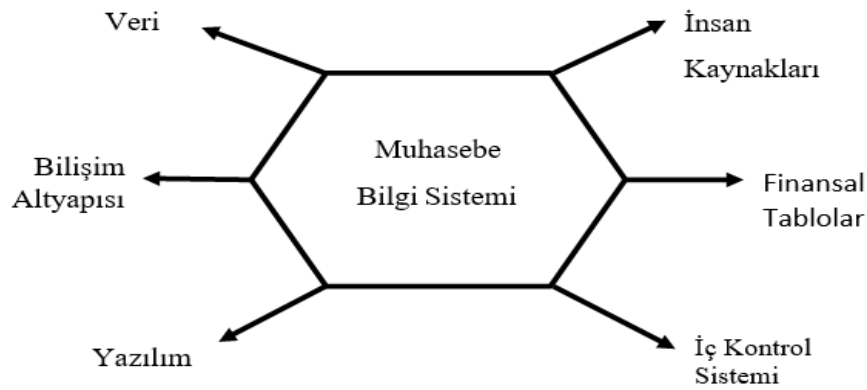
Dinç ve Varıcının (2008: 70) yapmış oldukları tanıma göre ise muhasebe bilgi sistemi *“İşletme içi ve işletme dışı finansal bilgi kullanıcılarına, işletme faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde devam ettirilmesi, planlanması ve denetlenmesi için gerekli olan bilgileri finansal tablolarla sunan bir bilgi sistemidir”* (Dinç ve Varıcı, 2008: 70).

Acar’a göre (2003) muhasebe bilgi sistemi, *“işletmenin ürün, servis ve çevresi ile ilgili olan bütün bilgileri düzenleyen, bu bilgileri sınıflandıran, düzenli olarak toplayan ve özetleyen bir sistemdir.”* Ayrıca bu bilgiler muhasebe bilgi sisteminde saklanmaktadır. Bu bilgiler neticesinde belgeler ve raporlar düzenlenip sistemin çıktısını oluşturmaktadır. Bu işleyiş içinde veri toplama, veri manipülasyonu, veri saklama ve belge hazırlama olmak üzere dört temel fonksiyonu muhasebe bilgi sisteminin yerine getirdiği söylenebilir.

Kashif (2018) yaptığı tanıma baktığımızda ise muhasebe bilgi sistemini *“verileri toplamak ve yararlı bilgilere dönüştürmek için birlikte çalışan insanlar, ekipman, politikalar ve prosedürlerin bir kombinasyonu olarak belirtmektedir. AIS, yetkili kişilere zamanında ve etkili bir şekilde bilgi sağlayarak çalışanların, sahiplerin, müşterilerin ve kuruluşun çevresindeki diğer paydaşların faaliyetlerini desteklemek için bir kuruluşun operasyonu ile ilgili verileri veya bilgileri insanlara sağlayan bir sistemdir”* olarak tanımladığını görüyoruz.

2.2.2. Muhasebe bilgi sisteminin unsurları

Bir sistemin unsurlarından bahsedildiğinde o sistemi tanımlayan, sistem içindeki faktörleri çalışır hale getiren ve kişilerin sistemden faydalanmasını sağlayan öğeler söz konusu olmaktadır. Tipik bir organizasyon ortamında, muhasebe bilgi sistemi (AIS) birkaç bileşenden oluşur. Rommeny ve Stenbart'a (2006) göre muhasebe bilgi sistemi, Şekil 1 de gösterildiği gibialtı bileşenden oluşmaktadır.

Şekil 1. Muhasebe Bilgi Sistemi

Kaynak: Rommeny ve Stenbart (2006: 32).

Yöneticiler için muhasebe bilgi sisteminin daha işlevsel hale gelmesi ve mali raporlama kalitesinin iyileştirilmesi, nitelikli personel kaynağına, teknolojik iletişim araçlarına, kullanılan yazılım ve donanımların güncel olmasına ve raporlama tekniklerinin doğru bir şekilde kullanılmasına bağlıdır.

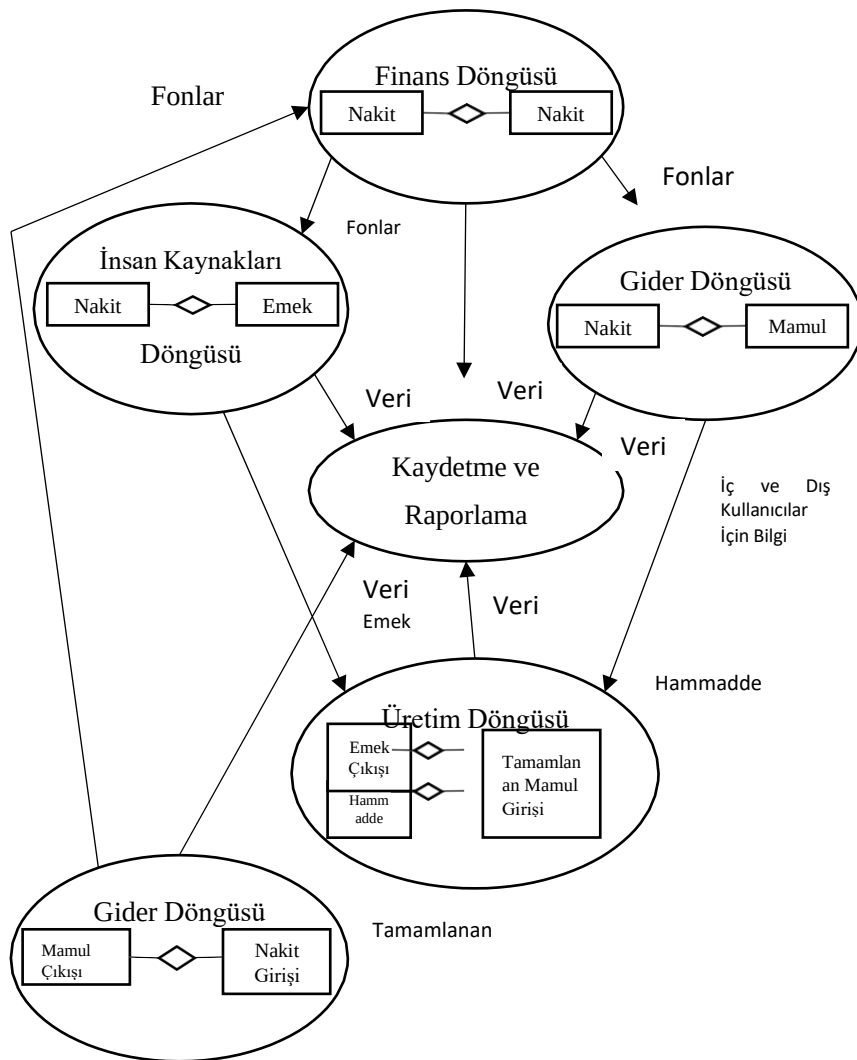
Herhangi bir sistemi oluşturan unsurlar, kendi aralarında bağlantılı, sisteme işlerlik sağlayan ve sistemi çalıştıran parçalardır. Dolayısıyla sistemin aktif olması, onu ortaya çıkaran unsurlar sayesinde olmaktadır. Buradan hareketle muhasebe bilgi sisteminin aktif olması, bu sistemin unsurlarının işlerlik kazanmasıyla ifade edilmektedir (Sevim ve Bülbül, 2016: 79)

Bilgi işlem faaliyetinin gerçekleşebilmesi ve muhasebenin temel fonksiyonlarının yerine getirilebilmesi için belgelere ihtiyaç duyulmaktadır. Muhasebeni temel fonksiyonlarını oluşturan kaydetme, sınıflandırma, özetleme, hesaplama, depolama, işlerlik kazandırma, işlemlerinin yapılabileceği ortamı bilişim araçları oluşturur.

2.2.3. Muhasebe bilgi sisteminin işleyişi ve yapısı

İşletmeler açısından geçmişteki ve gelecekteki olayları niceliksel ve niteliksel olarak ortaya koymaya çalışmak muhasebe bilgi sistemlerinin temel işlevidir. Böylelikle işletmelerin mevcut faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan sonuçları değerlendirmek ve kontrol edilmesine yönelik olarak yöneticiler, sahipler/ortaklar ve üçüncü kişilerin ihtiyaç duyacağı hizmeti yerinegetirmek muhasebe bilgi sisteminin görevidir (Karacaer ve İbrahimoglu, 2003: 214).

Muhasebe bilgi sistemi genel olarak aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi; gelir sistemi, gider sistemi, üretim sistemi, insan kaynakları sistemi, finansman sistemi ve kaydetme ve raporlama sistemi oluşmaktadır (Ömürbek, 2003: 127).

Şekil 2. Muhasebe Bilgi Sistemi İşlem Döngüsü

Kaynak: Ömürbek, 2003: 128

2.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Alt Sistemleri

Muhasebe bilgi sistemi üç alt gruptan oluşmaktadır. Bunlar finansal muhasebe, yönetim ve maliyet muhasebesidir. Finansal muhasebe işletme dışındaki kullanıcılara, yönetim ve maliyet muhasebesi ise işletme içi kullanıcılara yönelik raporlar sunmaktadır.

2.3.1. Finansal muhasebe

Finansal muhasebe yatırımcılara işletme faaliyetlerinden elde edilen verilerin bilgiye dönüştürülerek raporlar halinde sunulmasını sağlamaktadır. Finansal muhasebe sayesinde yatırımcılara doğru, güvenilir bilgiye rahatlıkla ulaşabilme, işletme içi ve işletmeler arasında karşılaştırma yaparak analiz edebilme imkânı sağlanmış olur. İşletmelerin amaçlarına ulaşmaları ve kıt kaynaklarını en iyi şekilde değerlendirebilmeleri işletme yönetici/ sahipleri için önemlidir. Finansal Bilgi sistemi, bilgi kullanıcılarının işletmeye optimum yarar sağlayacak şekilde etkili kararlar vermesini sağlayan, ayrıca niceliksel bilginin aktarılmasında rol oynayan bir sistem olarak tanımlanabilmektedir (Bekçi vd., 2020: 68).

Finansal muhasebe sistemi, hem işletme içinde bilgiden faydalanmak isteyen kullanıcılara hem de işletme dışı kişi ve kurumlara yönelik bilgi üreten bir sistemdir. Mali özellik taşıyan bilgiler tablolar halinde raporlanıp ilgililere sunulmaktadır (Edmonds vd., 2003: 7).

Muhasebe sisteminin alt sistemi olan finansal muhasebe işletme dışına yönelik çıktılar elde eder. Finansal muhasebe işletmenin geçmiş dönemlerine ait tüm işlemlerine ait bir fotoğraf çeker. Bu şekilde işletmeye ait tüm değer artış ve azalışları ile varlık ve sermaye değişimleri denetlenebilir durumda olur. İşletmenin dışındaki kişi ve kurumlara bilgi sunduğu için finansal muhasebe aynı zamanda yasal kurallara ve muhasebe ilkelerine bağlı olmak zorundadır. Muhasebe biriminde çalışan personeller finansal muhasebe raporlarını hazırlarken ülkenin vergi yasalarına, ulusal ve uluslararası muhasebe ilke, standart ve kavramlarına ayrıca “genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine” uygun olarak hareket etmelidir (Karcıoğlu, 2000: 14).

2.3.2. Maliyet muhasebesi

Muhasebe bilgi sisteminin alt sitemi olan maliyet muhasebesi işletmeler için önemli kontrol bilgileri sağlamaktadır. Finansal muhasebe bilgi sistemi, tek başına kaynağından bilgi üretebildiği gibi üretim departmanından da bilgi almaktadır. Bu bağlamda finansal muhasebe, diğer muhasebe türlerine ilişkin bilgi sistemleri ile sürekli bilgi alış-veriş içerisinde. Bu sistemlerden biri de maliyet muhasebesi bilgi sistemidir. Aynı şekilde maliyet muhasebesi bilgi sistemi de finansal muhasebe bilgi sisteminden bilgi almaktadır.

Yöneticilerinin maliyet muhasebe sisteminden almış olduğu maliyet bilgileri, işletmelerin pazarladıkları ürünler hakkında mantıklı bir karar verebilmeleri için sahip olmaları gereken bilgilerdir. Zira ürün tasarımı, yeni ürün tanıtımı ve belirli bir ürünü veya ürün hattını pazarlamaya çalışmak için harcanan çaba miktarı, ürünün beklenen maliyetinden ve karlılığından etkilenecektir. Ürün maliyeti, özellikle düşük satış hacimleri olan ve kolayca piyasa fiyatı olmayan özelleştirilmiş ürünler için satış fiyatlarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Clarke ve Cooper, 2000: 30; Demir ve Gül, 2015: 177).

2.3.3. Yönetim muhasebesi

Muhasebe bilgi sisteminin bir diğer alt sistemi yönetimin ihtiyaç duyduğu veya yararlanabileceği bilgileri özet tablolar olarak sunan yönetim muhasebesidir. The Chartered Institute of Management Accountants (CIMA) yönetim muhasebesini: *“kamu ve özel sektördeki kâr amaçlı ve kâr amacı taşımayan organizasyonların paydaşları için değer meydana getirmek, korumak, muhafaza etmek ve artırmak amacıyla finansal yönetim ve muhasebenin prensiplerinin uygulanması”* olarak tanımlamaktadır.

Faaliyet alanı karmaşılaştıkça ve işletme yapısı büyüdükçe muhasebe fonksiyonun önemi işletmeler için doğru orantılı olarak artmaktadır. Günlük işlemlerin takip edildiği bir süreç olmaktan çok işletme karar vericileri için kapsamlı ve etkili bir faaliyet yapısı olmaktadır (Büyükmirza, 2011: 27).

Yönetim muhasebesi faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için bilgileri belirlemeyi, üretmeyi, sunmayı, kullanmayı ve yorumlamayı gerektirmektedir. Yönetim muhasebesi kamuya açıklanacak olan bilgilerden sorumludur. Bu nedenle bilgilerin güvenilirliği, anlaşılabilir olması, zamanında açıklanmaları, eksiksiz ve net olması ve

kamuda kullanacak kişilerin yararlanabileceği formatta olması önemlidir (Bekçi vd., 2020: 263).

2.4. Muhasebe Bilgi Sisteminin Kullanıcıları

Muhasebe bilgi sisteminin ürettiği bilgi ve belgeler kullanıcılara sunulurken onların işletme hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır. Yöneticilerin muhasebe bilgi sisteminden bekledikleri en önemli fayda ihtiyaç duydukları bilgilere en doğru şekilde, zamanında ve eksiksiz bir şekilde ulaşabilmeleridir (Demir, 2005: 14).

İşletmelerin faaliyet alanlarına göre değişik seviyelerde bilgi kullanıcıları söz konusu olabilmektedir. Muhasebe bilgi sisteminin kim tarafından faydalanılacağı, sağlanacak olan bilginin niteliğini, çeşidini ve kapsamını etkilemektedir (Cemalcılar ve Önce, 1999: 8). Muhasebeden alınan bilgiler çok çeşitli kullanıcılar tarafından kullanılmasıyla birlikte, iki ana grup halinde açıklanabilir. Bunlar işletme içi kullanıcılar ve işletme dışı kullanıcılarıdır. Yönetim muhasebesi ve maliyet muhasebesi iç bilgi kullanıcılarına çıktıları sunarken, finansal muhasebe ise dış bilgi kullanıcılarına çıktıları sunmaktadır (Dinç ve Varıcı 2008: 70; Dağlar vd., 2014: 51-52).

İşletmelerde muhasebe verilerinden faydalanan birçok kesim vardır bunlar, işletme sahipleri ve ortaklar, yöneticiler, kredi kurumları, satıcılar, çalışanlar, devlet ve diğer ilgililer olarak sıralanabilir (Atabey vd., 2004: 16). Ham verileri finansal raporlara dönüştüren muhasebe bilgi sistemi kullanıcıların amaçlarını gerçekleştirmek için bilgileri işlemektedir. İyi işletilen ekonomik yapılar hakkında bilgi kullanıcıları sağlıklı kararlar verebilmektedir (Gökdeniz, 2005: 87).

İşletme yöneticileri ve çalışanları literatürde iç bilgi kullanıcıları olarak sınıflandırılmaktadır. İşletme faaliyetlerinin planlanmasında, iç kontrollerin yapılmasında ve işletme kaynaklarının kullanımında gerekli bilgilerden faydalanmak isterler.

Muhasebe bilgi sisteminde kullanıcıların farklı rolleri ve amaçları söz konusudur. Bilgilerin analizini yapan ve ona göre kararlar veren “değerlendirici”, denetim amacıyla bilgilerden faydalanan “kontrolör” ve sistemin geliştirilmesi için çalışmalar yapan “yapılandırıcı” olarak isimlendirilebilir. Bu rolleri finansal muhasebeci, vergi uzmanı, muhasebe müdürü, denetçi, sistem tasarımcısı ve yönetim muhasebecisi olarak yerine getirirler (Demir ve Gül, 2015: 175). Şekil 2’de muhasebe bilgi sisteminin kullanıcıları ve yerine getirdikleri fonksiyonlar gösterilmiştir.

2.5. Muhasebe Bilgi Sistemlerinin İşletmeler İçin Önemi

İşletme faaliyetleri sonucunda sahip ve yöneticilerinin ihtiyaç duydukları bilgilere ulaşılabilmesi için verilerin kaydedilmesi, yorumlanması ve sıralanması gibi işlemler bir süreç dâhilinde gerçekleşmektedir. Aynı zamanda işletmelere geri bildirimde bulunan bu sistem, işletmelerin önemli kararların üst yönetimce alınmasını kolaylaştırmaktadır. İşletmelerdeki büyümelerle sistem karmaşıklığının artmasıyla beraber yönetimin karar almada bilgiye olan ihtiyacı da doğru orantılı olarak artmaktadır (Esmeray ve Dağlı, 2017: 749; Kefe, 2013: 21).

Alagöz vd. (2013: 28)'e göre sektörlerin ekonominin temel girdisi olan bilgiye uygun şekillendiği, teknolojik gelişmelerin bilgi merkezli ortaya çıktığı ve kararların bilgiye ulaşma seviyesiyle etkinliğinin arttığı bir dönemde yaşamaktayız. Dolayısıyla işletmelerin faaliyetlerini yürütürken başarılı sonuçlar elde edebilmesi, gereksinim duyduğu bilgilere sistematik bir şekilde ulaşabilmesiyle paralellik göstermektedir. İhtiyaç duyulan bilgiler, muhasebe, finansman, üretim gibi departmanlardan alınan finansal bilgiler ile pazarlama, ar-ge, insan kaynakları departmanlarından alınan finansal olmayan bilgiler olarak sınıflandırılabilir. Her ne kadar finansal olmayan bilgiler de önem arz etse de finansal nitelikteki bilgiler ayrı bir önem taşımaktadır. MBS'ler yöneticilere genellikle finansal bilgiler sunuyor olsa da diğer departmanların verdiği bilgiler doğrultusunda muhasebe bilgi sistemi raporları daanlam kazanır (Akgün ve Kılıç, 2013: 30).

Muhasebe bilgi sisteminde, işletmeye ait ekonomik varlıkların nasıl finanse edildiği ve nasıl kullanıldığına ilişkin bilgiler üretilerek ilgili taraflara sunulmaktadır. Yani muhasebenin asıl amacı; bir işletmenin finansal durumunu ve faaliyet sonucunu gösterir raporlar ve bilgilerin elde edilmesi ile bu bilgi ve verilerin yorumlanarak analiz edilmesidir. İşletme bilgi sisteminin ayrılmaz bir parçası muhasebe bilgi sistemidir. Yöneticilerin ve işletme sahiplerinin stratejik kararlarda başarılı olabilmesi, zamanında ve doğru kararlar vermesi muhasebe sisteminin etkinliğiyle yakından ilgilidir.

2.6. Muhasebe Bilgi Sisteminin Amacı

Yönetici ve işletme sahiplerinin bilgi ihtiyaçlarının giderileceği ölçüde yarar sağlamak, işletme içi ve dışında bulunan paydaşlara sağlıklı raporların zamanında ve eksiksiz bir

şekilde verilmesi muhasebe bilgi sisteminin temel amacıdır (Demir 2005: 147-148; Yumuşak, vd., 2016: 45).

İşletme içerisindeki departmanlar arasında uyumun sağlanabilmesi, ilgili birimlerden alınan verilerin anlamlı bir biçime getirilerek ilgililere iletilmesi muhasebe bilgi sisteminin faaliyet amacıdır (Yumuşak, vd., 2016: 45). Acar ve Ömürbek (2003) göre muhasebe bilgi sisteminin üç temel faaliyet amacı vardır.

- ✓ İşletmelerin günlük işlemlerini ve faaliyetlerini desteklemek,
- ✓ İlgili faaliyetle ilgili karar alıcıları desteklemek,
- ✓ Üst ve orta yönetim kademesinde ortaya çıkabilecek sorunlarda yardımcı olmak.

Temel amaç olarak bu maddelerin sıralanmasıyla beraber muhasebe sisteminden yararlananların amaçları ihtiyacına göre farklılık göstermektedir. Diğer bir ifade ile işletme sadece sahip ve ortaklarının bilgilendirilmesi amacıyla finansal ve maliyet muhasebesi sonuçlarını hazırlamamakta, tüm paydaşlara şirket faaliyetlerinin etkilerini tablolaştırma sorumluluğunu da taşımaktadır (Acar ve Ömürbek, 2003: 68).

Muhasebe bilgi sisteminin bir diğer önemli amacı ise yöneticilerin ister günlük basit kararlarında ister stratejik kararlarında zamanında ve eksiksiz bilgi verebilmeleridir. Etkili bir muhasebe sistemi bilgi kullanıcısına ne çok gereksiz bilgi kalabalığıyla bilgiler sunar ne deolması gerekenden yoksun tutar (Tarigan vd., 2008).

2.7. İşletme Yönetim Kararları Alma ve Karar Süreçleri

İşletme yönetici veya sahipleri faaliyet süreleri içerisinde farklı önem derecelerine sahip birçok karar almaktadırlar. Alınan bu kararlarda bilgi sistemlerinden elde edilen bilgilerin de desteğiyle çok ayrıntılı analizlere ihtiyaç duyabiliyorken, bazen de herhangi bir analiz gerektirmeyecek kadar küçük nitelikte kararlar alınabilmektedir. Aynı zamanda alınacak kararlarda cari yıl bilgilerinin yeterli olduğu gibi geçmiş yıla ait bilgilerin de gerekli olduğu nitelikte kararlar söz konusu olabilmektedir (Yükçü, 2007: 201).

Yönetim kademesindeki orta yöneticiler ve üst yöneticiler için karar verme büyük önem taşımaktadır. Karar verme sürecinin olmadığı bir yönetim birimi işletmenin devamlılığı için bir sorun yaratmaktadır (Yozgat, 1994: 7). Yöneticiler çözüme götürecek olan seçeneği tüm

yönleri ile analiz ederek işletme yararına olan en uygun seçeneği belirlerler.

İşletmelerin sürekliliğinin devam etmesi adına yapılan faaliyetleri kapsayan bütün konularda, sunulan seçenekler arasından doğru ve zaman kaybetmeden eleme yapılması karar alma olarak ifade edilmektedir (Demir, 2005: 90). Bir diğer tanıma göre karar alma; belirli amaçlara ulaşabilmek için belirlenen yollar, araçlar ve fırsatlar arasından seçim yapılması sürecidir (Eren, 2001: 171; Yılmaz, 1995: 99). Bu süreç bilişsel, bedensel ve duygusal olabilir (Onaran, 1971: 41). Karar alma sadece bir seçim olarak ele alınmamalıdır. Karar alma bir süreçtir, seçim ise bu sürecin bir aşaması durumundadır (Dalgın, 2010)

Muhasebe biliminde 1950'li senelerde Robert Trueblood öncülüğünde yapılan araştırmalar neticesinde muhasebenin geçmiş bilgileri kaydeden bir sistem olmaktan ziyade örgütler için karar alma aşamasında önemli bir rol alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Young, 2006: 585). Bierman, Corbin ve Solomons gibi yazarlar muhasebenin karar almadaki kullanım derecelerinin değerlendirmesini yapmış ve muhasebenin sadece finansal faaliyetlerin kaydı ile değil, bütün birimlerin ilgili ekonomik bilgilerini sağlaması ve özellikle işletmeler için stratejik olarak önemli olan yatırım kararlarında kullanılabılır hale getirilmesi sonucuna varmışlardır (Young, 2006: 585).

2.7.1. Karar alma süreci

İşletmelerde karar alma süreçleri alınacak olan karar için veri toplama, enformasyon, bilgi işleme ve nihayetinde elde edilen sonuçlar içerisinde alternatiflerin değerlendirilerek kısa süre içerisinde neticelendirilmesi hayati öneme sahiptir. Bilgi teknolojilerinin gelişmiş olmasıyla birlikte karar alma süreçleri daha kolay ve daha hızlı olmuştur (Marion, 1999: 396). Dolayısıyla bilgi destek sistemlerinin kullanılması işletmeler için bilginin elde edilmesi, depolanması, kullanılmasında daha etkin ve verimli bir döneme girilmiştir. Rekabet ortamında bilgi teknolojilerini kullanan işletmeler karar verme sürecinde üstünlüğe sahip olurlar (Öz ve Yavuz, 2017: 227). İşletmelerin etkili karar alma süreçleri için yapması gerekenler aşağıda sıralanmıştır (İmrek, 2003: 7);

- ✓ Karar alma yetkisinin kimlere ait olduğunun belirlenmesi,
- ✓ Karar alma yetkisi verilen yöneticilerin sınırlarının belirlenmesi,
- ✓ Karar alma sürecinde ihtiyaç duyulan bilgilerin iletilmesi,

- ✓ Karar alma sürecine katılanların ilgili konu hakkında hazırlıklı ve konuya hâkim olması.

Karar alma süreçleri birbirinden farklı düşüncelerin, işlerin, faaliyetlerin arasından bir tercihin yapılmasıyla son bulur. Karar alma süreçleri daha çok psikolojik kökenlidir (Tosun, 1992: 327). Bu süreç işletmelerde yönetim ve organizasyon sürecini kapsayan bir dizi işlemi kapsar. Geleceğe dönük planlama ve programlamanın temelini oluşturur. Bilimsel ve rasyonel özelliğe sahip olan karar alma süreci, sorunların çözümü amacıyla kullanılır. Sürecin bir maliyetinin olması, bu sürecin etkin ve verimli kullanılmasını gerektirmektedir. Elde edilen kararlar aynı zamanda bir risk içermektedir (Demir, 2005: 3). Karar alma doğru soru-yaratıcı cevap-çözüm seçme süreci şeklinde organize olur. Rasyonel bir karar alma süreci aşağıdaki şekilde gerçekleşir (Mirze, 2002: 121);

- ✓ Amaç ve soru tanımlanması,
- ✓ Bilgi toplanması,
- ✓ Alternatif çözüm geliştirme,
- ✓ Sonuç değerlendirme,
- ✓ En iyi çözüm için karar alma.

2.7.2. Karar alma sürecinde muhasebe bilgi sisteminin rolü

İşletme içindeki ve işletme dışındaki bilgi kullanıcılarının ihtiyaç duyduğu bilgi türleri farklılık gösterir. İşletmenin alt düzey organizasyonlarında ortaya çıkan problemler ve ihtiyaçlar günlük, rutin işlere ait olurken, orta ve üst düzey organizasyonlarda problemler daha karmaşık, çözümü için daha fazla bilgi ihtiyacının olduğu, etkilerinin uzun vadeli görüldüğü ihtiyaç ve problemlerdir (Akolaş, 2004: 31). Yöneticiler açısından bakıldığında muhasebe bilgi sistemi üst seviyedeki yöneticilere uzun dönemli yatırım kararlarını almalarında yardımcı olurken işletmenin gelecek dönemlerindeki finansal durumunu tahmin edebilmesini sağlar. Orta seviyedeki yöneticilere finans kaynaklarının denetimi ve kontrolünde yardımcı olur. Alt seviyedeki yöneticilere ise fonların doğru kaynaklara aktarılması için bilgi verir (Laudon ve Laudon, 2006: 52).

Alagöz vd. (2013: 28) göre teknolojik gelişmelerin yoğun olarak yaşandığı, rekabet koşullarının ve sektör ekonomisinin bilgiye göre şekillendiği, kararların etkinliğinin bilgiye erişebilme imkânına göre değerlendirildiği ve işletme kararlarında bilgi sistemlerinin önemli olduğu bir dönemde yaşamaktayız. Sistematik bir şekilde bilgi elde edip bunları işleyerek kullanıcıların ihtiyaçlarına cevap verebilmek işletmenin faaliyetlerinde başarıya ulaşabilmesi açısından gereklidir. Kullanıcıların ihtiyaçları olan bilgileri muhasebe, finansman, üretim gibi departmanlardan alınan mali bilgiler ile insan kaynakları, ar-ge, pazarlama gibi departmanlardan alınan finansal olmayan bilgiler olarak ayırabiliriz. Finansal bilgiler işletmeler için daha fazla önem derecesine sahip olmasına rağmen finansal olmayan bilgilerde işletme kararları alınırken önemlidir (Akgün ve Kılıç, 2013: 30; Bodnar ve Hopwood, 2004) göre muhasebe bilgi sistemleri hem finansal hem de finansal olmayan verilere göre tasarlanmıştır.

Kullanıcılara yönelik muhasebe bilgi sisteminde birçok rapor hazırlanmaktadır. Bu raporlar yöneticilerin karar verme aşamalarında analiz ve veriler doğrultusunda sağlıklı karar almalarına yardımcı olmaktadır. Muhasebe biriminin hazırladığı temel tablolar olarak; bilançove gelir tablosu, yöneticinin ihtiyacına göre hazırlanıp sunulan ek mali tablolardan; satışların maliyeti tablosu, nakit akım tablosu, fon akım tablosu, kar dağıtım tablosu, öz kaynaklar değişim tablosundan oluşur. Bunlara ilaveten yasal olarak hazırlanması zorunlu olan katma değer vergisi, gelir vergisi, kurumlar vergisi, özel tüketim vergisi vb. beyannameler bulunmaktadır. Tüm bu finansal raporlar muhasebenin temel kavram ve ilkeleri gözetilerek, muhasebe standartları ve mevzuatlar incelenerek düzenlenmektedir (Sevim vd. , 2006: 228).

Muhasebe bilgi sisteminden sağlanan bilgiler işletme kararlarında kullanıldığı sürece işletme için bir anlam ifade edecektir. İşletme yöneticilerinin işletme ilgili kararları alırken muhasebe bilgi sistemi çıktılarından yararlanmaları doğru karar almaları açısından son derece önemlidir. İşletmelerde profesyonel yöneticilerin muhasebe bilgi sistemi çıktılarını kullanarak almaları gereken belli başlı kararları şöyle sıralamak mümkündür (Mizrahi, 2011: 311-312):

- Satılacak malların miktarlarının ve satış zamanlarının belirlenmesi,
- Malların satış fiyatının oluşturulması,
- Üretilecek mamullerin miktarlarının ve üretim zamanlarının belirlenmesi,

- Üretim için gerekli olan hammadde ve diğer girdilerin nitelik ve miktarlarının saptanması,
- Üretimde kullanılması gereken makine kapasitesinin saptanması,
- Üretimde kullanılması gereken işgücünün hesaplanması,
- Satın almalar ile ilgili uygun ödeme koşulların saptanması,
- İşletmenin hangi alanlara yeni yatırımlar yapacağını belirlenmesi,
- Yatırımların nasıl finanse edileceği ile ilgili kararlar,
- Optimal sermaye yapısının belirlenmesi ile ilgili kararlar,
- Alacak, stok ve duran varlık yönetim politikalarının saptanması ile ilgili kararlar,
- Kâr planlaması.

Yönetim kararları almada muhasebenin rolü, bir sorunu çözmeye yardımcı olacak özellikteki bilgiyi bulmaya ve bu bilgiyi ilgili yöneticilere sunmaya yöneliktir. Periyodik raporlar veya özel analizlerdeki muhasebe bilgisi genellikle, fiyatlama, üretim seviyeleri ve üretim programı, dış kaynak kullanımı, stok planları, müşteri hizmetleri, işçi müzakereleri ve sermaye yatırımlarını içeren kararları almada kaynak niteliği taşımaktadır. Araştırmalar muhasebe bilgisinin, organizasyondaki yöneticilerin bilgisini arttırdığını ve buna bağlı olarak istenen organizasyonel kararları almadaki yeteneklerinin geliştiğini ve alınan kararların niteliği üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Kalmış ve Dalgın, 2010: 114).

2.8. Muhasebe Bilgi Sistemlerine İlişkin Yapılan Çalışmalar

Savsar (2005) Çorum’da faaliyet gösteren KOBİ’ler üzerinde anket çalışması yapmıştır. İşletmelerde alınan yönetim kararlarında muhasebe bilgi sisteminden yararlanılma derecesi tespit edilmeye çalışılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, alınan yönetim kararlarında muhasebe biriminin ürettiği bilgilerden yararlanılma derecesinin düşük olduğu görülmüştür.

Yılmaz ve Erdem (2019) çalışmasında yöneticilerinin muhasebe bilgi sistemine verdikleri önemi Ankara ilinde faaliyet gösteren KOBİ’ler üzerinde ölçmeye çalışmıştır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre KOBİ’lerin muhasebe işlemleri için nitelikli personel çalıştırması gerektiği, işletme dışında mali müşavirler aracılığıyla tutulan muhasebenin işletme kararlarında yeterli olmadığı ve şirket içinde muhasebe işlemlerini takip etmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Ercan (2017) KOBİ yöneticilerinin muhasebe bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla Kilis’de faaliyet gösteren işletmeler üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucuna göre KOBİ’lerin muhasebe kayıtlarını yasal zorunluluk olmasının dışında bilgi amaçlı tuttukları ve yönetsel kararlarda kullandıkları görülmüştür. Ayrıca KOBİ’lerde yöneticinin muhasebe bilgi düzeyi ile muhasebenin tutulduğu yer, mevcut istihdam sayısı ve yöneticinin eğitim seviyesi arasında anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Akar’ın 2016 yılında Çanakkale’de faaliyet gösteren işletmeler üzerinde yapmış olduğu çalışmada; muhasebe bilgi sistemlerinin faaliyetlerini etkileyen unsurlar ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası kayıtlarına göre faaliyetlerini hala sürdüren 1600 işletme arasından örneklem seçilerek anket uygulanmıştır. Yapılan anketlerden 240 tanesine geri dönüşün sağlandığı ifade edilmiştir. Bu araştırma sonucunda, muhasebe bilgi sistemlerinin işletmelerde yaşın; eğitim ve çalışma süresi üzerinde etkisi olduğu neticesine ulaşılmıştır.

Yazıcı’nın 2010 yılında Erzurum Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren KOBİ’ler üzerinde yapmış olduğu “*Bir Bilgi Sistemi Olarak Muhasebenin Kobi’lerin Yönetim Kararlarına Etkisi*” çalışmasında; KOBİ’lerin yönetime yönelik kararlar alırken muhasebe bilgi sisteminden yararlanma düzeyleri araştırılmıştır. İşletme içinde kullanılmakta olan teknolojilerin seviyesi ile çalışanların sayıları arttıkça muhasebe bilgi sistemlerinin yönetim kararları üzerinde kullanım düzeylerinin artış gösterdiği ve aynı zamanda limitet şirketlere göre de anonim şirketlerin yönetime yönelik kararlarda muhasebe bilgi sistemlerinden daha çok yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Akgün ve Kılıç’ın 2013 yılında yapmış olduğu çalışmada ise; MBS’nin işletme yönetimi için getirmiş olduğu yeniliklerin, yönetsel anlamdaki kararların etkinlik düzeyine etkisi araştırılmıştır. Araştırma, Ankara’nın Şereflikoçhisar ilçesindeki Ticaret Odası içinde 09.08.2011 tarihinde kayıt olmuş olan 33 adet tuz işletmelerin tamamına uygulanmıştır. Muhasebe bilgi sistemlerinin getirmiş olduğu yeniliklerin, işletme yönetiminin sahip olduğu etkinlikler üzerinde olumlu bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mizrahi’nin (2011) yapmış olduğu çalışmada; KOBİ’lerin MBS’leri etkin bir şekilde kullanılmasının MBS’nin verimlilik ve etkinlik düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Kurumsallaşma ile muhasebe bilgi sistemlerinin verimli ve etkin bir şekilde kullanılabilmesi

arasında pozitif ilişki bulunduğu belirlenmiştir.

Esmeray ve Dağlı (2017) çalışmalarında, MBS ile Yönetim bilgi sistemleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada KOBİ işletmelerin yönetimlerinin MBS’ni algılama düzeyleri ve etkilerinin tespitine yönelik ile bir çalışma yapılmıştır. Kayseri ilinde 310 KOBİ işletme üzerinde yapılan çalışmada elde edilen bulgular muhasebe bilgi sisteminin işletmelerin faaliyet süreleri, mevcut teknolojik düzeyleri, yöneticilerinin eğitimsel düzeyleri ve işletmelerin yasal statüleri gibi değişkenleri üzerinde pozitif yönlü etkilerinin bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Hacıhasanoğlu ve Erdoğan’ın (2019) araştırmasında, İstanbul ilindeki 769 imalatçı KOBİ düzeyindeki işletmelerin kurumsallaşma düzeylerinin muhasebe bilgi sistemleri üzerindeki etkileri ve kurumsallaşma düzeyleri ile muhasebe bilgi sistemleri arasındaki ilişki incelenmiştir. 769 anket formu ile veriler işletmelerden elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda firmaların kurumsallaşma düzeyleri ile muhasebe bilgi sistemlerinin etkin kullanımları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin varlığına ulaşılmıştır. Aynı çalışmada firmaların kurumsallaşma düzeylerinin muhasebe bilgi sistemlerinin etkin kullanımları üzerinde anlamlı ve olumlu etkilerinin olduğu neticesine ulaşılmıştır.

Uluslararası literatürde MBS ile ilgili farklı ülkelerden güncel yedi makale ve tez incelenmiştir.

Ahmad ve Al-Shbiel (2019) MBS ve kurumsal performansı araştırmak için Ürdün’de KOBİ çalışanlarına anket uygulamışlardır. Çalışmada MBS, bilgi yönetimi, kurumsal performans kavramları açıklanmış ve bu kavramlar arası ilişkiler araştırılmıştır. Çalışma sonucunda; MBS kullanımının kurumsal performansı olumlu etkilediği anlaşılmıştır. MBS etkin kullanıldığı işletmelerde kurumsal performans da artmaktadır.

Avagnale (2018) Birleşik Krallık’taki Canterbury Christ Church Üniversitesi’nde mevcut olan MBS’ni gerçek zamanlı bir yönetim muhasebesi sistemi için bir çerçeve geliştirmek için nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanarak analizini yapmıştır. Bütçe kararlarını verdikleri için üniversitede yönetici olarak çalışanlarla Machera’ ve Monaghans’in ölçeklerinden oluşturulan ölçek kullanılmasıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilerek nicel ve nitel veri toplanmıştır. Bu verilerin çözümlenmesi ile çalışmanın sonucunda yöneticilerin karar alabilmek ve harcanan iş gücünün verimli hale getirmek için gerçek zamanlı finansal verilere gereksinimlerini kabul ettikleri anlaşılmıştır. Birleşik

Krallık'taki Canteerbury Christ Church Üniversitesi yöneticileri MBS tarafından üretilen düzenlenmiş bilgilere gereksinim duyduklarının farkındalığına sahiptirler.

Day ve Taylor (2002) işletmelerin mali açıdan sıkıntı yaşamaları ile muhasebe bilgi sistemlerinin yetersizliği arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla İngiltere'deki KOBİ'ler üzerinde bir araştırma yapmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre KOBİ'lerin muhasebe bilgi sistemlerinin sağlıklı olması ile işletmelerin finansman açısından sıkıntı yaşamaları arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bankalardan kredi talebinde bulunan ve kredi talepleri reddedilen KOBİ'lerde muhasebe bilgi sisteminin yetersiz olduğu görülmüştür.

Grande, Estebanez ve Colomina (2011) İspanya'da MBS'nin KOBİ'lerde kullanımını bir anket çalışmasıyla araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda; performans ölçütleri yüksek olan işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin daha etkin kullanıldığı sonucuna varılmıştır. MBS kullanımının işletmelerin finansal rakamlarını düzelttiği, işletmelerin performansı ile muhasebe bilgi sistemi arasında olumlu ilişki olduğu görülmüştür.

Smith ve Puasa (2016) Malezya kamu sektöründeki muhasebe bilgi sistemleri etkinliği kamuda muhasebe alanında çalışan personellerle derinlemesine görüşme ve odak grup yapılarak araştırılmıştır. MBS etkinliğine etki eden yirmi altı faktör bulunmuş ve bunlar; insan, kurum ve teknoloji biçiminde sınıflandırılmıştır. Diğer taraftan kullanıcı memnuniyetine dayalı MBS etkinliğinin ölçülmesi; sistemin algılanan kolaylığı, algılanan kalite ve bilgi, algılanan fayda şeklinde sınıflandırılmıştır. Çalışmanın sonucunda kullanıcıların sistemden memnun olduğu ve muhasebe bilgi sistemleri gelişirken daha fazla gelişmeye gereksinimi bulunmaktadır. Malezya hükümetinin teknoloji kullanımı çalışmaları MBS açısından olumlu ilerlemektedir.

Stabingis ve Lateckova (2017) Slovakya'da gıda sektöründe yer alan KOBİ'lerin muhasebe bilgi sistemlerinin kalite değerlendirmesi örnek olay kullanılarak deneysel olarak araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda; MBS'nin KOBİ'lerin rekabet gücüne sahip olmaları için önemli olduğu, KOBİ yöneticilerinin yönetim ve karar almada MBS'nin düzenlenmiş bilgilerini kullandığı ve bu konuda yeni çözümlerle de ilgilendikleri anlaşılmıştır. Slovakya'da KOBİ yöneticileri bilginin önemin farkında, MBS'ne yeterli önemi vermektedirler.

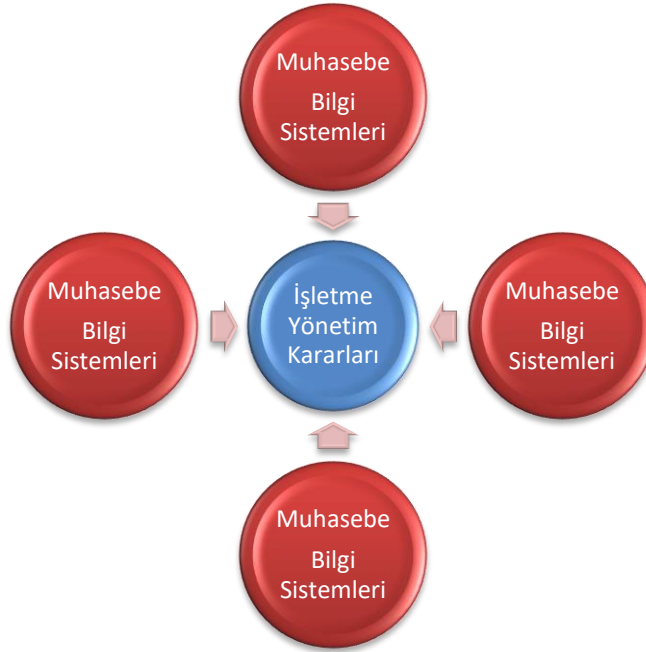

Dalabeeh ve Alshbiel (2012) Ürdün’de faaliyet gösteren şirketlerden, 138 üst ve orta düzey yönetici üzerinde yapılan çalışmada, muhasebe bilgi sisteminin yönetimin karar almalarındaki etkisini ölçmüşlerdir. Muhasebe bilgi sisteminin her seviyedeki yöneticilere doğru, güvenilir ve güncel bilgileri vererek yönetime karar almalarında yardımcı olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda muhasebe işlemlerinin işletme içinde tutulmasının, işletmenin tamamının kontrol edilmesinde önemli olduğu sonucuna varmışlardır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada niteliksel araştırma yöntemlerinden “içerik analizi” araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali belli kurallar dahilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir. Betimsel analizle elde edilen tanıtıcı bulgular değerlendirilir, içerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya çalışılır; birbirine benzediği ve birbiri ile ilişkisi olduğu tespit edilen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanır. Bu araştırma temasında “Muhasebe Bilgi Sistemlerinin İşletme Yönetim Kararlarına Etkisi” ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Şekil 3. Araştırmanın Modeli (Teması)

Araştırmamızda içerik analizinde gözlem veya dokümanlar yoluyla elde edilen veriler, dört aşamada analize tabi tutulmuştur. (Eysenbach ve Köhler, 2002; Miles ve Huberman, 1994).

1. Aşamada verilerin elde edilmesi
2. Aşamada evren ve temaların oluşturulması
3. Aşamada temaların düzenlenmesi
4. Aşamada bulguların yorumlanması

3.1. Araştırmanın Verilenin Elde Edilmesi

Araştırmada literatür taramasında kullanılan veriler yayınlanmış tez çalışmasından elde edilmiştir. Özellikle bu verilerin kullanılmasına karar verilirken yapılan araştırmalarda kullanılan ölçeklerin güvenilirlik derecelerinin yüksekliğine dikkat edilerek örneklem teşkil edecek anlamlı sonuçlar kullanılmıştır. Kullanılan veri setleri kaynakları şu şekildedir.

Kaynak	Konu	Güvenilirlik	Hazırlayan
1.DOKTORA TEZİ	Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerindeki Etkileri: TRC3 Bölgesindeki Kobilere Yönelik Bir Araştırma	Araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach Alpha katsayılarına bakıldığında Muhasebe Bilgi Sistemi Ölçeği ve Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeyi Ölçeği $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ güven aralığı ile “yüksek derecede güvenilir”,	Ebru YAY ÖZER tarafından 2023 yılında hazırlanmıştır. T.C. Hasan Kalyoncu Üniversitesi
2.DOKTORA TEZİ	Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Ve Yöneticilerin Performansı Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma	Bu çalışmada, Dinç ve Karakaya (2014) tarafından kullanılan muhasebe bilgi sistemi ölçeğinden yararlanılmış ve muhasebe bilgi sistemi için 0,943. oluşturulan bu 5 boyutunun Alfası 0,860 olarak hesaplanmıştır.	Adnan DEDE tarafından 2020 yılında hazırlanmıştır. T.C. İstanbul Gelişim Üniversitesi

3.YÜKSEK LİSANS TEZİ	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Kullanımı: Bir Araştırma	Görüşmeler sonucunda elde edilmiş olan ses kayıtları öncelikle yazılı doküman haline getirilmiştir. Ardından NVivo programı ile çözümlenmek üzere bu metinler programa eklenmiştir.	Meltem KAHVECİ Tarafından 2022 yılında hazırlanmıştır. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı
4.YÜKSEK LİSANS TEZİ	Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerinde Etkileri: Bartın İlindeki Kobi'ler Üzerinde Bir Araştırma	Araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach Alpha katsayılarına bakıldığında Muhasebe Bilgi Sistemi Ölçeği ve Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeyi Ölçeği $0.902 \leq \alpha \leq 1.00$ güven aralığı ile “yüksek derecede güvenilir”,	Hasan YAVUZ Tarafından 2014 yılında hazırlanmıştır. T.C. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı

Bu araştırmalarda üç ölçekten faydalanılmıştır. Bunlardan birincisi, Dinç ve Karakaya (2014) tarafından kullanılan “Muhasebe Bilgi Sistemi Ölçeğidir”. Söz konusu ölçek; kayıt sistemi (5,6,7,8), personel sistemi (9,10,11,12), belge sistemi (13,14,15,16), raporlama sistemi (17,18,19,20,21) ve kontrol sistemi (22,23,24) olmak üzere 5 boyut ve 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçek kapsamında anket katılımcılarından soruları; “1- kesinlikle katılmıyorum, 2- katılmıyorum, 3- ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4- katılıyorum, 5- kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevaplamaları istenmiştir. Muhasebe bilgi sistemi için oluşturulan bu 5 boyutun Alfa değeri 0,860 olarak hesaplanmıştır.

İkincisi, Kaygusuzoğlu ve Uluyol (2011) tarafından geliştirilmiş olan “İşletme Yönetiminin Aldığı Kararlar Ölçeğidir”. Bu ölçekte 5 seçenekli likert tipinde 11 soru bulunmaktadır. Söz konusu ölçek; 1: Çok Önemsiz, 2: Önemsiz, 3: Fark etmez, 4: Önemli, 5: Çok Önemli şeklinde cevaplardan oluşmaktadır. İşletme Yönetiminin Aldığı Kararlar Ölçeği tek boyutlu olup, Cronbach Alpha katsayısı ise 0,909 olarak hesaplanmıştır.

Üçüncüsü ise, Ercan (2017) tarafından geliştirilmiş “Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeyi Ölçeğidir.” Ölçek kapsamında anket katılımcılarından soruları; “1- kesinlikle katılmıyorum, 2- katılmıyorum, 3- kararsızım, 4- katılıyorum, 5- kesinlikle katılıyorum” şeklinde cevaplamaları istenmiştir. İşletme yöneticilerinin muhasebe bilgi düzeylerine ilişkin ölçeğin hesaplanan Cronbach Alpha değeri 0,751 olarak hesaplanmıştır.

3.1.1. Güvenilirlik Analizleri;

Araştırmaya kapsamında kullanılan ölçeklerin güvenilirliği Cronbach Alpha katsayılarına göre analiz edilmiştir. Cronbach Alpha sayısı, ölçüm araçlarının ifadelerinin (maddelerin) birbiriyle tutarlı olup olmadığını ve ifadelerin söz konusu kavramı ölçüp ölçmediğini göstermektedir (Gürbüz ve Şahin, 2018: 155-157).

Araştırmada kullanılan ölçeklerin Cronbach Alpha katsayılarına bakıldığında Muhasebe Bilgi Sistemi Ölçeği ve Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeyi Ölçeği $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ güven aralığı ile “yüksek derecede güvenilir”, İşletme yönetiminin aldığı kararlar ölçeği $0.60 \leq \alpha < 0.80$ ile “oldukça güvenilir” olarak değerlendirilmiştir. Buna göre her üç ölçek güvenilir olarak kabul edilerek analizler yapılmıştır.

3.2. Evren ve Temaların Oluşturulması

3.2.1. Araştırılan İşletmelerin Türü ve Sayısına Göre Kategorize Edilmesi

1. Kaynak Evreni;

Araştırmanın evrenini TRC3 bölgesinde faaliyet gösteren 311 işletme oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni temsil etme yeteneğine sahip yeterli örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında oransal yaklaşım formülü kullanılmıştır. Oransal yaklaşım formülüne göre, %95 güven aralığında ve 0,5 örneklem hatası ile gerekli örneklem büyüklüğü minimum 173 olarak hesaplanmıştır. Bu kapsamda yanlış ve eksik doldurmalar göz önünde

bulundurulduğunda çalışma yaklaşık 200 işletmeye uygulanmıştır. Ancak bunlardan 4 tanesi eksik olduğu için araştırmaya 194 anket üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışan sayısına göre yapılan sınıflandırma için KOBİ sınıflandırılması kullanılmıştır ve araştırma kapsamında 10 ve üzeri olan işletmeler esas alınmıştır. Araştırma kapsamında incelenen işletmelerin %63,9'u (124 adet) limited şirket, %30,4'ü (59 adet) şahıs işletmesi ve %5,7'si (11 adet) ise anonim şirket statüsünde olduğu ve toplam işletme sayısının 194 adet olduğu görülmektedir.

2. Kaynak Evreni ;

Bu araştırmada “Bursa Organize Sanayi Bölgesi’nde otomotiv sektöründe faaliyet gösteren işletmeler üzerinde yapılması planlanmıştır. Araştırma yapılacak şirketlerde toplamda 1493 adet kişinin çalıştığı tespit edilmiştir. 333 kişinin örneklem için yeterli olacağına karar verilmiş ancak yapılan anketlerin tamamının geçerli olmayacağı düşünülerek 400 adet anket katılımcılara dağıtılmıştır. Dolayısıyla, dağıtılan anketlerin 39’nun eksik olduğu görülerek iptal edilmiş, örneklem 361 adet geçerli anketin olduğu tespit edilmiş ve tabloya ölçeğe göre geçerli ve güvenilirliği sağlayacak sayıda olduğuna karar verilmiştir.

3.Kaynak Evreni ;

İstanbul OSB’de faaliyet gösteren maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle belirlenmiş sekiz işletme sahibi/ yöneticisi görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bir katılımcı ile online platform (ZOOM) üzerinden, diğer yedi katılımcı ile yüz yüze görüşme yapılmıştır. Katılımcılara sorular verilmemiştir. Sadece bilgi formu verilmiştir. Katılımcılardan ses kaydı için izin alınmış, bilgilerinin gizli olacağı belirtilmiştir. Görüşmeler ortalama 25 dakika sürmüştür. Bu çalışmada hedeflenen KOBİ yöneticilerinin gerçek bilgi ve deneyimlerinden faydalananarak Muhasebe Bilgi Sistemi’nin işletmelerde nasıl kullanıldığını, MBS kullanımının işletmeye etkisini incelemiştir.

4.Kaynak Evreni ;

Bartın’da faaliyet gösteren araştırmaya katılan işletmelere ait bilgiler, işletmelerin %34,7’sinin (26 adet) küçük işletme, %65,3’ünün (49 adet) orta ölçekli olan toplam 75 adet işletme araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Ankete katılan işletmelerin %45,3’ünün muhasebe kayıtlarını tamamen işletme dışında bir muhasebe bürosuna tutturduğu, ankete katılan işletmelerden %26,7’sinde sadece işletme bünyesinde muhasebe kayıtları tutulurken %28’inde hem işletme bünyesinde hem de işletme dışında muhasebe kayıtları tuttuğu belirtilmiştir. Ayrıca ankete katılan işletmelerin %78,7’sinin muhasebe kayıtlarını bir bilgi

kaynağı olarak tuttuğu, 21,3'ünün ise muhasebeyi sadece vergisel yükümlülükler için tuttuğu belirtilmiştir.

3.3. Temaların Düzenlenmesi

Bu aşamada işletmelerin muhasebe bilgi sistemini uygulama düzeyleri ile işletme yönetim kararlarına etkisi arasındaki pozitif yönlü tespit edilen ilişkinin etki düzeyi incelenmiştir.

1.Kaynak Hipotez: Muhasebe Bilgi Sistemlerinin İşletme Yönetimi Kararlarına Etkileri

Muhasebe Bilgi Sistemleri	İşletme Yönetimi Kararları			
	β(Beta)	t Değeri	p Değerleri	
	Sabit	2,86	11,457	,000
	Kayıt Sistemi	4	-1,492	,137
	Personel Sistemi	,024	,532	,775
	Belge Sistemi	-,157	-1,831	,018
	Raporlama Sistemi	,020	,542	,467
	Kontrol Sistemi	-,328	-3,555	,000

Regresyon analizi yapılırken öncelikle değişkenler arasında regresyon analizinin uygulanabilirliğini test eden F (8,901) ve sig (0,00) değerleri incelenmelidir. Bu değerlere bakılarak değişkenler arasındaki ilişkinin regresyon modeli ile incelenmesi uygun bulunmuştur (sig<0,05). Modele ait varyans açıklama yüzdesi ($r^2=0,111$) incelendiğinde toplam varyansın %11,1'inin açıklandığı görülmektedir.

Belge sistemi ($t=-1,831$; $\beta=-0,157$; $P=0,018$) ve Kontrol Sisteminin ($t=-3,555$; $\beta=-0,328$; $p=0,000$) işletme yönetimi kararlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilediği saptanmıştır ($p<0,05$). Bu yüzden kurulacak olan regresyon denklemi modeline ilişkileri anlamlı bulunan değişkenlerin alınmasına karar verilmiştir.

Bu çalışmada yapılan regresyon analizi sonucunda; belge sistemi puanı bir birim arttığı zaman görev performansı puanının 0,126 birim artacağı söylenebilir. Yani muhasebe belge sisteminin görev performansı üzerinde yaklaşık %12,6 oranında pozitif yönlü bir etkisi vardır. Muhasebe raporlama sistemi puanı bir birim arttığı zaman görev performansı puanının 0,091 birim artacağı söylenebilir. Yani raporlama sisteminin görev performansı üzerinde yaklaşık %9,1 oranında pozitif yönlü bir etkisi vardır. Ayrıca, muhasebe kontrol sistemi puanı bir birim arttığı zaman görev performansı puanının 0,134 birim artacağı

söylenebilir. Yani kontrol sisteminin görev performansı üzerinde yaklaşık %13,4 oranında pozitif yönlü bir etkisi vardır. Muhasebe bilgi sistemleri ve bilgi teknolojileri ile muhasebe raporları; yöneticilerin, işlemlere dayalı bilgileri kullanarak spesifik bilgileri toplamalarına ve karar almalarına yardımcı olmaktadır. Muhasebe bilgi sistemini uygulama düzeyleri ile işletme yönetim kararlarına etkisi arasındaki toplam pozitif yönlü etki ilişki düzeyi yaklaşık %35,45 düzeyindedir.

2.Kaynak Hipotez: Muhasebe Bilgi Sistemi İşletme Yönetim Kararlarını etkiler.

Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları üzerindeki etkisinin incelenmesi için regresyon analiz sonuçları;

Buna göre Tabloda görüldüğü gibi model anlamlı çıkmıştır ($p<0,000$). Muhasebe Bilgi Sistemi uygulanması İşletme Yönetim Kararlarını R^2 %57 düzeyinde açıklamaktadır. Regresyon analiz sonuçlarına göre H1 hipotezi kabul edilmiştir.

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişkenler	β	t	p
İşletme Yönetim Kararları	Muhasebe Bilgi Sistemi	0,57	6,84	<0,000
$R^2=0,575$				
$F_{model}=46,893, (p<0,000)$				

Elde edilen sonuçlara göre model anlamlı çıkmıştır ($p<0,000$). Muhasebe Bilgi Sistemi uygulanmasının İşletme Yönetim Kararlarını yüzde 57 oranında etkisi çoklu regresyon analizi ile doğrulanmıştır.

3.Kaynak ; Muhasebe Bilgi Sisteminin Sağladığı Faydalar Nelerdir?

Muhasebe Bilgi Sisteminin etkinliğinin durumu sorulduğunda; katılımcılar çoğunlukla cari durumlarını görmek için yanıtını vermişlerdir. K2 muhasebe raporlarını net durumlarını görmek ve karar almak için kullandıklarını, K5 muhasebe raporlarını cari durumun yanı sıra kasa durumunu da görmek için kullandıklarını ve K6 muhasebe raporlarını banka teminat mektubu almak için aldıkları yanıtlarını vermişlerdir.

	Fayda
K1	Erişilebilirlik
K2	İş Kolaylaştırma Karar Alma
K3	İş Kolaylaştırma
K4	İş Kolaylaştırma Karar Alma
K5	İş Kolaylaştırma
K6	İş Kolaylaştırma Yasal Zorunluluk
K7	İş Kolaylaştırma
K8	İş Kolaylaştırma Erişilebilirlik Kontrol, Karar Alma

Mevcut muhasebe sisteminin sağladığı en büyük fayda sorusuna tablo görüldüğü gibi; katılımcıların çoğundan işimizi kolaylaştırıyor yanıtı alınmıştır. K1'den muhasebe yazılımından sağladığı en büyük fayda için her yerden erişilebiliyor yanıtı alınmıştır. K2, K4 ve K8'den karar almama yardımcı oluyor yanıtı alınmıştır. K8'den kontrol sağlıyor yanıtı alınmıştır. Sadece K6'dan yasal zorunluluklara uymamızı sağlıyor yanıtı alınmıştır.

Muhasebe Bilgi Sisteminden duyulan memnuniyet en çok iş kolaylaştırma ve hızlandırma olarak açıklanmıştır. Muhasebe Bilgi Sisteminin katılımcılar tarafından karar almada kullandıkları bir işletmede strateji oluşturmada fayda sağladığı yönünde pozitif görüşler bildirilmiştir.

3.Kaynak Hipotez: İşletmenin muhasebelerini tutma sebebi ile genel yönetim kararlarında MBS önem derecesi arasında anlamlı ve olumlu bir ilişki vardır.

Anket çalışması küçük ve orta ölçekli işletmeleri kapsamaktadır. Küçük işletmeler muhasebe kayıtlarını sadece vergisel yükümlülükleri yerine getirmek için tutarken, orta ölçekli işletmeler ise muhasebeyi bir bilgi kaynağı olarak görmekte ve kayıtlarını tutmaktadır.

Sorular / Önem Düzeyi	Genel Yönetim Kararlarında MBS Önem Düzeyi			
	Ki-Kare (χ^2)	df	Korelasyon Katsayısı(r)	p(sig.)
MBS'nin Etkinliğini Ölçmeye Yönelik Sorular				
Muhasebede kayıtlar mevzuata uygun tutulmaktadır.	13,15	4	-0,015	0,799
Muhasebe bilgilerine işletme yöneticileri istediğinde ulaşabilmektedir.	37,59	12	0,176	0,002**
Mali tablolar mali analize imkân verecek şekilde hazırlanmaktadır.	85,96	16	0,093	0,105
Stoklarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır.	88,60	16	0,214	0,000**

Müşteri ve Satıcılarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır.	78,43	16	0,243	0,000**
Mal alış ve satışlarıyla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır.	345,38	16	0,172	0,003**
Kullanılan muhasebe programı işletmenin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	338,42	16	0,121	0,034*
Muhasebe personeli muhasebe programını etkin kullanabilmektedir.	84,87	16	0,154	0,007**
Muhasebe raporları açık ve anlaşılır olarak düzenlenmektedir.	49,22	8	0,135	0,018*
Muhasebe kayıtları ve raporları gerçek durumu göstermektedir.	51,05	12	0,252	0,000**
Önem düzeyi: **p<0,01 *p<0,05				

Tablodaki sorular için pearson korelasyon katsayısı (r) değeri 0,20'den küçük çıkmıştır.

r değeri 0,20'den küçük olduğu için aradaki ilişkinin derecesi küçüktür. Bunlar da çıkarıldıktan sonra sırasıyla, stoklarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanması genel yönetim kararlarında MBS önem derecesi arasında 0,21'lik bir korelasyon vardır. İşletme büyüklüğü ile muhasebe kayıtlarını tutma sebebi arasında bir ilişki bulunmaktadır. Müşteri ve Satıcılarla ilgili raporların düzenli olarak hazırlanması ile genel yönetim kararlarında MBS önem derecesi arasında 0,24'lük bir korelasyon vardır. Muhasebe kayıtları ve raporları gerçek durumu göstermesi ile genel yönetim kararlarında MBS önem derecesi arasında 0,25'lik bir korelasyon vardır dolayısıyla Hipotez kabul edilir. Yani müşteri ve satıcılarla ilgili raporlarının düzenli olarak hazırlanması genel yönetim kararlarında muhasebe bilgilerine verilen önemin derecesini etkilemektedir.

3.4. Bulguların Yorumlanması

Araştırmanın bu bölümünde içerik analizi yöntemi ile elde edilen verilerin Karşılaştırma Yöntemi kullanılarak yorumlamaları yapılmıştır.

Özel sektör küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişebilmesi açısından kullanılan karşılaştırma yöntemi, sistemlerin birbiriyle kıyaslanmasını ve işletmelerin öğrenen organizasyonlara dönüşmesine katkı sağlaması bu araştırmanın temasını oluşturmaktadır. Buradaki nihai amaç kritik karar noktaların sıralamaların yapılması ve bu sıralamaların çok daha iyi sonuç verebilmesi için birbiriyle karşılaştırılmasıyla sağlanabileceği kanaatidir (Zeyyat Sabuncuoğlu ve Tuncer Tokol, İşletme, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2013, s. 327.)

Bu çalışmada yapılan regresyon analizleriyle muhasebe bilgi sisteminin, karar alma üzerinde pozitif bir etkisi olduğu sonucu örneklem alınan doktora ve yüksek lisans tezlerinin

hipotez sonuçlarıyla netleşmiştir. Muhasebe sistemi hayatın olağan akışı içinde tüm alanlarda mevcuttur. İşletmelerde tüm yöneticilerin karar alırken ellerindeki muhasebe raporlarına ve belgelere göre karar tesis etmeleri çok önemlidir. Bu süreç işletmenin iktisadi olayları belgelendirmesi ve bu belgeleri eksiksiz ve doğru bir şekilde kayıt ederek raporlamaları ile mümkün olabilecektir.

Sorumluluk bilincine sahip yöneticilerin işletmenin tüm departmanlarında gerçekleşen olayların belgelerinin elde edilmesinden muhasebe bilgi sistemlerine aktarılmasına kadarki tüm süreçte etkin olarak rol almalıdırlar. Karar alma mekanizması ile muhasebe bilgi sisteminin doğrudan etkileşimli olduğu ifade edilebilir. Muhasebe bilgi sistemlerinin işletme yönetimi kararlarına ve yöneticilerin performansına doğrudan etkisi olduğunu daha birçok araştırmada ortaya konulmuş bir gerçektir.

Araştırmamızda farklı bölgelerde hazırlanan ve birbirinden bağımsız şekilde ortaya konulmuş kaynaklara yer verilmiştir. 1.kaynak ve 2.kaynak doktora tezlerinde regresyon ortak denklemine göre; muhasebe bilgi sistemlerinin görev performansı üzerindeki etkileri kıyaslanmıştır.

İlk kaynaktan elde edilen regresyon denklemine göre muhasebe sistemi, karar alma üzerinde %35,45 pozitif bir etkisinin olduğu, ikinci kaynak karşılaştırılmasında araştırma sonucuna göre muhasebe bilgi sistemlerinin işletme yönetimi kararlarına doğrudan etkisinin % 57 oranında olduğu görülmektedir.

Karşılaştırılan 3. Kaynakta ise alan çalışmalarında elde edilen verilere göre muhasebe bilgi sistemi ile yöneticilerin karar alma süreçleri ile ayrı ayrı anlamlı ilişki kurulmuş olmasıyla birlikte muhasebe bilgi sistemi etkisinin karar almadaki önemini ortaya koyan yüksek lisans tezindeki bulgular anlamlı düzeydedir. Bu çalışma kapsamında yapılan alan araştırmasında firmaların kullandıkları muhasebe sisteminin diğer unsurlara nazaran en yüksek düzeyde karar alma mekanizmalarını etkilediği tespit edilmiştir.

Kıyasen uygulama içerik analizi 4. ve son kaynak karşılaştırmasında ise işletmelerin Muhasebe Bilgi Sistemiyle stok raporlarının hazırlanması, müşteri ve satıcılarla ilgili raporların hazırlanması ile bu kayıt ve raporların gerçek durumu göstermesi sonucunun genel yönetim kararlarındaki önemini ortaya koyan anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen

verilere göre muhasebe bilgi sistemlerinin işletme yönetim kararlarına etkisi destekleyen çalışmalar Ercan (2017); Bayraktaroğlu vd. (2015); Hatunoğlu vd. (2013); Demir ve Gül (2015) tarafından da yapılmıştır. Tarigan vd. (2008) yaptıkları araştırmada muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanılmasının şirket içi sorunları çözmede karar almada yardımcı olduğunu ve muhasebe raporlarının da işletme yönetimine olumlu katkılarının olduğu tespit etmiştir.

İşletmelerin muhasebe bilgi işleme süreçleri ile genel yönetim kararları arasında önemli derecede ciddi bir bağ bulunmaktadır. Yani işletmelerin muhasebe bilgi sisteminin kullanım etkinliği arttıkça yönetim karar alma süreçleri daha hızlı ve güvenli şekilde gerçekleşmektedir denilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe bilgi sisteminin kurulup işler hale getirilmesi, geliştirilmesi ve denetiminin yapılmasında alanında uzman ve nitelikli muhasebe çalışanı sistemin kalitesini belirlemektedir. Literatür taramaları göstermektedir ki muhasebenin etkin bir şekilde uygulanabilmesinde, işletme kararlarında etkili olmasında muhasebe personelinin eğitilmiş olması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda işletmelere önerimiz doğru işe doğru insan felsefesi ile yaklaşarak yeterli sayıda nitelikli çalışanın istihdam edilmesidir. Muhasebe biriminde çalışan personellerin niteliklerini arttırmaya yönelik teknik eğitimlerin zaman zaman tekrarlanmasıdır.

Araştırmamızın “*İşletme sahip ve yöneticilerinde muhasebe bilgi sistemleri farkındalığı nedir?*” sorusuna yönelik literatür çalışmaları göstermektedir ki; işletme sahip ve yöneticileri arasında MBS’nin önemine dair sahip oldukları farkındalık artmıştır ve MBS’nin ürettiği bilgilerden farklı alanlarda faydalanılmaktadır.

Muhasebe bilgi sistemi etkin bir şekilde uygulanırsa işletmeye şu değerleri katacağı söylenebilir (Canbolat, 2006: 68):

- İşletmeye yüksek kaliteli ürün geliştirme veya yüksek kaliteli servis üretme imkânı sağlama, maliyeti azaltma veya aranan bir işletme çehresi kazandırma,
- Verimlilik artışı,
- Daha iyi karar almak için tam zamanında ve güvenilir bilgi sağlama,
- Rekabet avantajı sağlama,
- İletişim sağlama,
- Kullanılabilir bilgi sağlama.

İncelenen çalışmalara göre MBS’nin kullanımı ile işletmenin hukuki yapısı ve çalışan sayısı arasında ilişki olduğu görülmektedir. Buna göre çalışan sayısı arttıkça yani işletmenin ölçeği büyüdükçe yönetim kararlarında MBS önem düzeyi artmaktadır. Araştırmanın “*KOBİ düzeyinde karar vermede bilgi sistemi hangi derecede kullanılmaktadır?*” sorusunun cevabı olarak küçük işletmeler daha çok muhasebe kayıtlarını vergisel yükümlülükler, yasal zorunluluklar için tutarken orta ölçekli işletmeler muhasebeyi bir bilgi kaynağı olarak görmektedir. İşletmelerin hukuki yapısı değiştikçe; şahıs işletmesinden, şahıs şirketine ve oradan sermaye şirketlerine (limited ve anonim şirkete) doğru gidildikçe MBS önem

düzeyinin arttığı görülmektedir. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletme yöneticilerine önerimiz muhasebe kayıtlarını kendileri tutmasalar bile, muhasebecileri ile görüşüp gerekli bilgi ve raporları almaları ve karar verirken bu bilgileri göz önünde bulundurmalarıdır.

İşletmedeki yöneticilerin verecekleri kararların temelini oluşturacak bilgilerin meydana getirildiği birden fazla sistem bulunmaktadır. Bu kapsamda araştırmamızın “*Muhasebe bilgi sistemlerinin işletme karar alma süreçleri üzerindeki etkisi nedir?*” sorusuna yönelik araştırılan çalışmalarda muhasebe bilgi sisteminin işletme kararlarına etkisinin %35 ile % 57 oranında olduğu görülmektedir. Bu da işletme kararlarında muhasebe bilgi sisteminin tek başına yeterli olmadığı; daha etkin ve verimli kararlar alınması için üretim bilgi sistemi, pazarlama bilgi sistemi, finans bilgi sistemi vb. diğer bilgi sistemlerinin de kullanılması gerektiğini göstermektedir. Muhasebe bilgi sisteminin sıklıkla bilgi paylaştığı pazarlama biriminde yöneticiler alacakları kararların büyük bölümünde muhasebe bilgi sisteminden alınan bilgilerden faydalanırlar. Pazarlama yöneticisinin pazarlama stratejileri, fiyatlandırma yapılacağı zaman maliyet unsurları, karlılık hesaplamaları, lojistik kanallar, hedef kitle vb. hakkında alacağı kararlarda MBS’den alınan bilgiler büyük öneme sahiptir.

Yöneticilerin karar alma süreçlerindeki uygulama düzeylerinin ölçülmesi amacıyla yapılan çalışmalar göstermektedir ki yeni bir yatırıma başlama, karlılık analizleri, yeni makine teçhizat alımı, ücret politikası, müşteri cari hesaplarının takibi, bütçe hazırlaması, performans ölçümü, maliyet-gider kontrolü gibi pek çok konuda karar vermede muhasebe bilgi sistemlerinden elde edilen bilgiler kullanılmaktadır. Bu kapsamda karar vericilere önerimiz stratejik planlama ve bütçeleme gibi geleceğe yönelik olarak alınacak kararlar için muhasebe bilgi sisteminin etkin olarak kullanılmasıdır.

Literatür taramaları ve araştırılan çalışmalar sonucunda işletme içinde mali olayların takibini gerçekleştirmek için kurulan MBS’nin etkin ve verimli çalışması iç kontrol sisteminin etkinliğine bağlı olduğu görülmektedir. İç kontrol sistemi, MBS’nin güvenilirliğini ve etkinliğini artırarak çıkar gruplarının üretilen finansal tablolarına makul düzeyde güven vermesine destek sunar. Bu bağlamda MBS’nin yanında etkin bir iç kontrol sisteminin de kurulması işletme için alınacak kararların etkinliğini artırarak işletmenin sürekliliğini sağlamaktadır.

Muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanılmasının şirket içi sorunları çözmede yardımcı olduğu ve muhasebe raporlarının karar alma sürecinde olumlu etkilerinin olduğu araştırılan çalışmalarda görülmektedir. Ancak yapılan alan araştırmalarda firmaların rapor unsurunu diğer unsurlara göre daha düşük düzeyde uyguladıkları görülmektedir. İşletmelerde yapılan raporlama sistemi

ile belge sistemi arasındaki ilişkiye öneri olarak; İşletmelerin belge sistemi ile raporlama sistemleri bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Yöneticilerin manuel muhasebe sistemlerinden yani ele tutulan belgeleme ve raporlama sistemlerinden dijital bilgi işlem sistemlerine geçiş eğitimleri verilmelidir. Sürekli değişen muhasebe bilgi sistemleri dijital ortama taşınarak adeta anlık olarak belgelendirilerek raporlanabilmektedir. Bu nedenle işletme yöneticileri bu değişime hazırlanmalıdır. Örneğin; alış ve satış belgeleri olan faturalar bilgi işlem sistemleri üzerinden düzenlenmekte ve anında kayıt edilerek raporlanabilmektedir. Belgelerin kayıtlara geçirilmesi ile iç kontrol sisteminin muhasebe bilgi işlem sistemleri tarafından kayıp ve kaçakları önleme ile ilgili yeni sistemler geliştirilmelidir. İşletmelerde yöneticilerin belgeleme sistemlerinin (e-fatura, e-arşiv fatura, e-irsaliye), bilanço-gelir tabloları olan raporlama sistemleri (e-defter) ile bir bütün olarak ilişkili olduğu ve yorumlanabilir sonuçlar doğurduğu eğitimlerle verilmelidir.

Alan araştırmalarından elde edilen bir diğer sonuç muhasebe bilgi sistemi ve iç kontrol sistemi arasındaki ilişki düzeyidir. İşletme içinde yetersiz iç kontrollerin olması ile hata ve hilelerin artması kaçınılmaz olmaktadır. İç kontrol sistemi MBS'nin güvenilirliğini ve etkinliğini arttırarak işletme çıkar gruplarının üretilen finansal tablolara makul düzeyde güven vermesine destek sunar. İşletme sahiplerine önerimiz muhasebe bilgi sistemine yönelik etkin bir iç kontrol sisteminin kurulmasıdır.

Türkiye'de yayınlanan işletmeler ve muhasebe bilgi sistemi ile ilgili çalışmalar genellikle sistemin etkinliği üzerine yoğunlaşmaktadır. Bunun yanı sıra kurumsallaşma, işletme performansı gibi konularda da çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların çoğunda nicel araştırma yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Süreç içerisinde işletme yöneticilerinin bilgiye verdikleri önem artmakta ve MBS'nin düzenlediği bilgileri karar almada kullanmaya başladıkları görülmektedir. Literatürde MBS üzerine nitel araştırma yöntemlerine dair eksiklik olduğu görülmüştür. İşletme yöneticilerin MBS ile ilgili konulara bakışları derinlemesine incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Acar, D. & Ömürbek, V. (2003). Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Bilgi Sistemi Kullanımı Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama: Gıda Sektörü. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 20,66-78.
- Ahmad, Muhannad Akram, & Seif Obeid Al-Shbiel (2019) The Effect of Accounting Information System on Organizational Performance in Jordanian Industrial SMEs: The Mediating Role of Knowledge Management Inter. Journal of Business and Social Science, C. 10, No: 3
- Akgün, A. İ. & Kılıç, S. (2013). Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerindeki Etkisi. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 20 (2) , 21-36
- Akolaş, A. (2004). Bilişim Sistemleri ve Bilişim Teknolojisinin Küreselleşme Olgusu ve Girişimcilik Üzerine Yansımaları. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12, 29-43.
- Alagöz, A., Öge S. & Koçyiğit, N. (2013). Muhasebe Bilgi Sistemi ve Karar Destek Sistemleri İlişkisinin Yönetimsel Karar Alma Faaliyetlerine Etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (30), 27-40.
- Atabey, M.A, Parlakkaya, R & Alagöz, A. (2004). Genel Muhasebe- Dönem Sonu İşlemleri, Atlas Kitabevi, Konya.33
- Atabey, N. A. & Çetin, H. (2012). Financial Reporting Standards As A Tool İn Order To Ensure Corporate Transparency: The Case Of Turkey, The Business and Management Review,2 (2): 25-36.
- Atmaca, M. & Akar, E. (2016). İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliğinin Değerlendirilmesi Üzerine Çanakkale İlinde Bir Araştırma. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 11(1), 146–164.
- Avagnale, Giuseppe (2018) Analysis of Existing Accounting Information Systems (AIS) to

Develop a Framework for a Real- Time Management Accounting System in the School of Human and Life Sciences at Canterbury Christ Church Uni., Canterbury Christ Church University.

Bekçi, İ., Apalı, A. ve Engin, M. (2020). İşletme Ölçeğini Belirleyen Kriterler ile KOBİ’lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Fonksiyonları Açısından Öneminin İncelenmesi: Burdur Örneği. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 10(1), 260-279

Bodnar, G. H & Hopwood W. S. (2004). Accounting Information Systems. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice Hall, 9.

Büyükmirza, K. (2011). Maliyet ve Yönetim Muhasebesi, 8.baskı, Gazi Kitabevi Yayınevi,

Clarke, P. & Cooper M. (2000). Knowledge Management and Collaboration. Proc. Of the ThirdInt. Conf. On Practical Aspects of Knowledge Management CPAKM 2000, Basel Switzerland, 30-31.

Çiçekay, H. & Demir, M. (2021). İşletmelerde COSO İç Kontrol Modeli ve Muhasebe Bilgi Sistemine Yönelik Uygulamaların Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 13(4),

Dalabeeh, R. & Alshbiel, S. O. (2012). The Role of Computerized Accounting Information Systems in Reducing The Costs of Medical Services at King Abdullah University Hospital. Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business, 4(6); 893-900.

David, J. S., Dunn, C. L., McCarthy, W. E., & Poston, R. S. (1999). The Research Pyramid: A Framework For Accounting Information Systems Research. Journal Of Information Systems, 13(1), 7-30.

Day, J. & Taylor, P. (2002). Accounting: SMEs-The Accounting Deficit, Accountancy, 129

Dede, A. (2020). Muhasebe Bilgi Sistemlerinin İşletme Yönetim Kararları ve Yöneticilerin Performansı Üzerindeki Etkisine Yönelik Bir Araştırma, İstanbul Gelişim

- Demir, B. (2005). Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Güvenliği. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (26), 147-156.
- Demir, Ö. & Gül, M. (2015). Üretim Yapan KOBİ'lerde Karar Sürecine Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkileri: TRB1 Bölgesinde Yapılan Bir Araştırma, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(2), 171-191.
- Dinç, E. & Karakaya, A. (2014). Muhasebe Bilgi Sistemi ve Kurumsallaşma Düzeyi Arasındaki İlişki 'ye Yönelik Bir Araştırma. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (27) , 21-50 . DOI: 10.30976/susead.302217
- Dinç, E. & Varıcı, İ. (2008). Muhasebe Bilgi Sisteminin Kurumsallaşma Düzeyine Etkisi: Sanayi İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma. Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10 (1) , 67-85.
- Edmonds, C.D & Schneider, N.W. (2003). Fundamental Financial Accounting Concepts.Fourth Edition, Mcgraw Hill, 7
- Ercan, C. (2017). KOBİ'lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeylerinin Araştırılması: Kilis Organize Sanayi Bölgesi Örneği. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (2) , 309-328
- Eren, E. (2001). Yönetim ve Organizasyon, Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar. Beta Yayınları, İstanbul.
- Esmeray, A.& Dağlı Ö (2017). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri'de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma. İşletme Araştırmaları Dergisi, 9(4), 748 - 769.
- Eysenbach ve Köhler, (2002), Miles ve Huberman, (1994) Nitel Veri Analizi 4.Baskı, Pagem Akademi Yayınları çeviri (Sadegül Akbaba Altun-Ali Ersoy)

- Ganyam, A. & A. Ivungu (2019). Effect of Accounting Information System on Financial Performance of Firms: A Review of Literature. IOSR Journal of Business and Management. 21. 39-49.
- Gökdeniz, Ü. (2005). İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemine Yaklaşım. Muhasebe ve Finansman Dergisi (MUFAD), 27 (87).
- Grande, E. , Estébanez, R. P. & Colombia, C. (2011). The impact of Accounting Information Systems (AIS) on performance measures: empirical evidence in Spanish SMEs. The International Journal of Digital Accounting Research. 11. 10.4192/1577-8517-v11_2.
- Güner, M. & Kurnaz, E. (2019). Muhasebe Bilgi Sisteminin Kurumsal Yönetim Uygulamalarına Etkisi. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 17 (1) , 297-313.
- Güney, S. & Özyiğit, H. (2015). Muhasebedeki Verilerin Yönetimde Kullanılması ve Elektronik Muhasebe Verilerinin Yönetim Kararlarına Etkisi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14 (53) , 279-297. DOI: 10.17755/esosder.48280
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (5. Baskı). Seçkin Yayınevi.
- Haag, S & Cummings, M. (2013). Management Information System for the Information Age.
- Hacıhasanoğlu, T. & Erdoğan, A. (2019). KOBİ'lerde Kurumsallaşma Düzeyinin Muhasebe Bilgi Sistemi Üzerine Etkisi: İstanbul'da Faaliyet Yürüten İmalatçı KOBİ'ler Üzerine Bir Araştırma. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 9 (17) , 79-102.
- İmrek, M. (2003). Yöneticiler İçin Karar Verme Teknikleri El Kitabı. Beta Basım Yayım.

- Kalmış, H. & Dalgın, B. (2010). Muhasebe Bilgilerinin Karar Almada Kullanımının Önemi veÇanakkale’de Faaliyet Gösteren Sanayi İşletmelerinde Bir Uygulama. Muhasebe ve Finansman Dergisi , (46) , 112-128.
- Kahveci, M. (2022) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemi Kullanımı Bir Araştırma. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karacaer, S. & İbrahimoglu, N. (2003). İşletme Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sistemi, İç Kontrol, Verimlilik İlişkisi ve Önemi. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari BilimlerFakültesi Dergisi, 21(1), 211-228.
- Karcıoğlu, R. (2000). Stratejik Maliyet Yönetimi: Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Yaklaşımlar. Aktif Yayınevi.
- Kashif, B. (2018). Muhasebe Bilgi Sisteminin Seçilmiş Hızlı Tüketim Şirketlerinin Finansal Performansına Etkisi. Asya Uygulamalı Bilim ve Teknoloji Dergisi, 2(3), 8-17
- Kaya. E. (2000). Havaalanlarında Fiyatlandırma Açısından Muhasebe Bilgi Sistemi. AnadoluÜniversitesi Yayınları, (1204)
- Kaygusuzoğlu M. & Uluyol O. (2011). İşletme Yöneticilerinin Muhasebe Bilgilerini KullanımDüzeyinin Araştırılması Ve Adıyaman Uygulaması. Yönetim Bilimleri Dergisi, 9(2), 297 - 320.
- Kaynar Y. (2010). Muhasebe Bilgi Sisteminde Üretilen Temel Performans Göstergelerinin (Key Performance Indicators) Karar Verme Süreçlerinde Kullanılması Yüksek Lisans Tezi, G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Kısakürek, M. M. & Pekcan, A. (2005). Muhasebenin Ürettiği Bilgiye Farklı Açılardan Bakışlar. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi (6-2), 107-126.
- Laudon, C. K. & Laudon J. P. (2006). Management Information Systems ‘Managing the DigitalFirm’. 10th Edition, New Jersey: Prentice Hall.

- Maswadeh, S. N. (2016). Interactive Effect Between Organization's Strategy Building And Accounting Information System Design: A Case Study Of Social Security Corporation(Jordan). International Journal of Economic Perspectives, 10 (4), 82-87.
- Mirze, K. & Ülgen, H. (2004). İşletmelerde Stratejik Yönetim. Literatür Yayıncılık. 2. Basım.
- Mirze, S. K. (2002). Introduction To Business. Literatür Yayıncılık.
- Mizrahi, R. (2011). KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkin Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3 (2) , 307-316.
- Ömürbek, V. (2003). Kurumsal Kaynak Planlamasında Muhasebe Bilgi Sisteminin Rolü: GıdaSektöründe Uygulama [Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi].
- Öz, Y. & Yavuz, H. (2017). Muhasebe Mesleğine Yönelimde Kişiliğin Önemi: Meslek YüksekOkulu Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama. Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1 (1) , 36-53.
- Özer, Y. E. (2023) Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerindeki Etkileri: TRC3 Bölgesindeki KOBİ'lere Yönelik Bir Araştırma. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Doktora Tezi.
- Plunkett, P. T. (2001) .Managing Knowledge Work: An Overview of Knowledge Management. Knowledge Management! Working Group of the Federal Chief information Officers Council, August
- Sacer, I. & Oluić, A. (2013). Information Technology and Accounting Information Systems' Quality in Croatian Middle and Large Companies. Journal of Information and Organizational Sciences, (37), 117-126.
- Sağsan, M. (2002). Örgütsel Seçimlerde Küme Modeli: İnsan İlişkileri Eko1ü, Bilgi Yönetimi ve Örgütsel Öğrenmenin Arakesitinde Örgütsel İnsan. Bilgi Dünyası,

- Savsar, C. (2005). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (Kobiler) Muhasebe Bilgi Sistemlerinin Yeri ve Önemi, Çorum İlindeki KOBİ’lerde Tanımlayıcı Bir Araştırma. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Sevim, A. & Bülbül, S. (2016). Tam Zamanında Üretim Sisteminin Muhasebe Bilgi Sistemi İleBütünleştirilmesi ve Bir Model Önerisi. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 18 (4) , 855-879 .
- Sevim, Ş. , Çetinoğlu, T. & Kurnaz, N. (2006). Muhasebe Sistemlerine Bilgi Teknolojileri Hizmet Desteği Sağlayan Bilgisayar Firmalarının Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi Üzerine Ampirik Bir Araştırma . Muhasebe ve Finansman Dergisi , (32) , 1-14 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mufad/issue/35601/395451>
- Smith, Julia, Puasa Sharinah Binti (2016) “Critical Factors of Accounting Information Systems (AIS) Effectiveness: A Qualitative Study of the Malaysian Federal Government”,University of Strathclyde, 23
- Stabingis Linas & Lateckova Anna (2017) “Quality Assessment of Selected Accounting Information Systems in Slovakia”, Proccedings of International Scientific Conference “Rural Development 2017”, Aleksandras Stulginskis University, Lithuania, Aleksandras Stulginskis University, 2018, doi:10.15544/RD.2017.231
- Sürmen, Y. & Bayraktar, Y. (2021). Türkiye’deki Muhasebe Düzenlemeleri Çerçevesinde Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Harcamalarının Muhasebeleştirilmesi. Muhasebe veDenetime Bakış, 21 (63) , 39-60.
- Şakrak, M. (2010). Yalın Düşünce İlkelerine Dayalı Muhasebe Bilgi Sistemi ve Model Önerisi. <https://docplayer.biz.tr/10615508-Yalin-dusunce-ilkelerine-dayalimuhasabe-bilgi-sistemi-ve-model-onerisi-prof-dr-munir-sakrak.html> Son Erişim Tarihi:20.11.2022.
- Tarigan, J. D., & Kunto, Y.S. (2008). Application of Accounting Concepts in the Workplace: A Research of Management Accountant in Surabaya, Indonesia. Journal of

- Titrek, Bülent .(1997). Bilgi Teknolojisi Ve Muhasebe Teknikleri İlişkisi. [Yüksek Lisans Tezi,Marmara Üniversitesi] .Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tonta, Y. (2004). Bilgi Yönetiminin Kavramsal Tanımı ve Uygulama Alanları, Kütüphaneciliğin Destanı Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, 1-9.
- Yavuz, H. (2014). Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerindeki Etkileri: Bartın İlindeki KOBİ'ler Üzerinde Bir Araştırma, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yazıcı, N. (2010). Bir Bilgi Sistemi Olarak Muhasebenin KOBİ'lerin Yönetim Kararlarına Etkisi: Erzurum Araştırması. Muhasebe ve Finansman Dergisi , (47) , 202-212.
- Yılmaz, B. (2014). Küresel Rekabet Ortamında Elektronik Ticaretin Muhasebe Bilgi Sistemi Açısından Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek YüksekokuluDergisi, 14 (1-2)
- Yılmaz, Z. (1995). Yatırım Proje Analizi ve Yönetimi. Uludağ Üniversitesi, Güçlendirme Vakfı
- Yılmaz, Ö. ve Erdem, Ö. (2019). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'lerin) Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri ve Önemi: Ankara Tekstil İşletmeleri Örneği. Uluslararası Sağlık Yönetimi Ve Stratejileri Araştırma Dergisi, 5(2), 184–215.
- Young, J.J. (2006). Making Up Users, Accounting. Organizations and Society, 31, (6), 579- 600.
- Yozgat, Uğur(1994).Yönetimde Karar Alma Teknikleri, Beta Yayınları, İstanbul,
- Yumuşak, E. , Örnek, K., Durmaz, S. A. ,Çifçi, A. ,Güle, H. A. & Bacanlı, Z. (2016). Choroidal Thickness İn Obese Women. BMC Ophthalmology. 16.1. 1-48.

Yükçü, S., Yöneticiler İçin Muhasebe: Yönetim Muhasebesi, Birleşik Matbaacılık, İzmir, 2007.